

การรณรงค์กระบวนการกรรมสิทธิ์รวมหมู่ ในเวียดนามเหนือ : การต่อสู้ทางชนชั้น การผลิต และปัญหา “ชาวนากลาง”

อเล็ก เกอร์ดอน*

นำเรื่อง

ในทางการเมือง การต่อสู้ของชนชั้น
ชาวนากลางและชาวนารวยมีความสำคัญมาก
เพราะอันตรายไม่เพียงแต่จะเกิดจากการที่ชาวนา
เหล่านี้สามารถกลายเป็นกลุ่มที่ครอบงำภายในชน
ชั้นผู้ปกครองได้เท่านั้น หากยังมาจากพวกเขา
มีอำนาจสูงในชนบทและทั้งเป็นกลุ่มที่มีศักยภาพ
ทางการผลิต จึงอาจทำให้การเพิ่มผลผลิตทาง
การเกษตรและการควบคุมทางการเมืองจากศูนย์กลาง
เป็นไปได้ ถ้าปราศจากการร่วมมือจาก
คนกลุ่มนี้ปราบใค้พวกเขาจะยังคงดำรงอยู่ ชนชั้น
ผู้ปกครองที่มีอำนาจ ถ้าไม่สร้างแนวร่วมก็ต้อง
ทำลายชนชั้นนี้ลงเสีย สำหรับพรรคคอมมิวนิสต์ที่
มีอำนาจปกครอง การสามัคคีเป็นแนวร่วมกับ
ชาวนากลุ่มนี้มีนัยของความสัมพันธ์ที่คลุมเครือ
อย่างน้อยก็ต่อพวกกลุ่มชาวนาจน ลักษณะเด่นอัน
หนึ่งของลัทธิเหมาในประเทศจีนคือ มีนโยบาย
ชนบทที่ต่อต้านชาวนารวยและชาวนากลาง ความ

จริงซึ่งไม่ค่อยเป็นที่รู้จักกันคือ บิกซายในพรรค
คอมมิวนิสต์เวียดนาม (พคว.) ได้รับความสำเร็จ
ในช่วงเวลาต่าง ๆ ของการต่อสู้ ในการผลักดัน
นโยบายต่อต้านชาวนารวยและชาวนากลาง ควบ
คู่ไปกับการสนับสนุนให้ชาวนาจนมีอำนาจควบคุม
ผู้ใดปฏิเสธว่าไม่เคยมีการต่อสู้เช่นนั้น จะคงอยู่ใน
อันตรายของการบิดเบือนประวัติศาสตร์ พรรคได้
ในทำนองเดียวกันกับที่ผู้นำพรรคคอมมิวนิสต์จีน
ในปัจจุบันกำลังเขียนประวัติศาสตร์ใหม่(เป็น
ไปได้มากกว่าด้วยสาเหตุทำนองเดียวกัน)

ข้อสังเกตเบื้องต้นเกี่ยวกับกระบวนการ ไปสู่ระบบกรรมสิทธิ์รวมระยะ แรกในประเทศเวียดนาม

ปัจจุบันนี้ที่ดินในเวียดนามเหนือทุกแห่งอยู่
ภายใต้ระบบกรรมสิทธิ์รวม หลังจากที่มีการปฏิรูป
ที่ดินสิ้นสุดลง สหกรณ์ผู้ผลิตมีเพียงจำนวนน้อย
แค่ 10 ปีให้หลัง กว่าร้อยละ 90 ของครอบครัว

* เก็บความโดยอรุณ แสงศรี จาก *Journal of Contemporary Asia*, Vol. 11 No 1, 1981, pp. 19-43.

ชาวนาและร้อยละ ๑๐ ของพื้นที่เพาะปลูกถูกรวมอยู่ในระบบกรรมสิทธิ์รวมหมู่ (หรือที่ชาวเวียดนามเรียกว่า “สหกรณ์ขั้นสูง”) แต่กระบวนการดังกล่าวไม่ได้เป็นไปได้โดยวิธีบังคับหรือต้องมีการเองเลือกเหมือนในรัสเซีย แต่ก่อนข้างใกล้เคียงกับของจีน แม้จะไม่ครอบคลุมทั่วถึงเท่า อย่างไรก็ตาม มิได้หมายความว่ากระบวนการสร้างระบบกรรมสิทธิ์รวมหมู่จะดำเนินไปอย่างราบรื่นโดยปราศจากความขัดแย้งเสมอไปดังที่ทางการชอบอ้าง

กัน และก็ได้เป็นการ “ไต่ขึ้นเขาอย่างราบเรียบ”¹ ดังที่ผู้สังเกตการณ์เวียดนามต้องการให้เราเชื่อ เราต้องมองให้เห็นความขัดแย้ง วิเคราะห์พลังทางสังคมและการเมืองที่อยู่เบื้องหลังเหตุการณ์เหล่านั้น จึงจะสามารถเข้าถึงเบื้องหลังความเปลี่ยนแปลงในสังคมเวียดนามเหนือได้. ผลของความขัดแย้งนี้มีอิทธิพลอย่างมากต่อนโยบายกรรมสิทธิ์รวมหมู่ในภาคใต้ภายหลังการรวมประเทศ²

ตารางที่ 1

กรรมสิทธิ์ในที่ดินสำหรับการเพาะปลูกตามกฎหมายในประเทศเวียดนามเหนือ

	1957	1958
ร้อยละของที่ดินสำหรับการเพาะปลูกทั้งหมด		
เอกชน	98	5
สหกรณ์	—	92
รัฐ	1	2
อื่น ๆ	1	1

	สหกรณ์	สมาชิก
	1957	1968
ร้อยละของครอบครัวชาวนาใน		
สหกรณ์	—	94
นาเอกชน	100	6

ที่มา : *Vietnamese Studies* No. 44, pp. 96, 177 ; Le Chau, pp. 181, 185 ; Vo Nhan Tri, p. 287.

ตารางที่ 2

การรณรงค์ให้เป็นกรรมสิทธิ์ส่วนรวมของรัฐเซีย, จีน และเวียดนาม

ปีที่	1	2	3	4	5	6	7	8	9
ร้อยละของครอบครัวชาวนาใน									
รัฐเซีย (เริ่ม 1929)									
นารวม	3.9	23.6	52.7	61.5	65.6	71.4	83.2		
จีน (เริ่ม 1954)									
สหกรณ์ขั้นต่ำ	1.9	59.3	8.5						
สหกรณ์ขั้นสูง		4.0	87.3						
เวียดนาม (เริ่ม 1958)									
สหกรณ์ขั้นต่ำ	4	43	74	54	50	45	40	19	10
สหกรณ์ขั้นสูง	—	2	12	24	37	40	47	66	85

ที่มา : ตัวเลขของรัฐเซียและจีน ดู Nolan หน้า 193⁴ ส่วนของเวียดนามดูตารางอื่น ๆ ในบทความนี้

จากตารางที่ 2 จะเห็นได้ว่ากระบวนการกรรมสิทธิ์รวมหมู่ใช้เวลาานที่สุคในเวียดนามเหนือ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศจีนและรัฐเซีย ถ้าเราสมมุติว่าความสำเร็จในกระบวนการกรรมสิทธิ์รวมหมู่วัดได้จากกาที่ชาวนาร้อยละ 80 เข้าร่วมด้วยละก็ จีนใช้เวลา 3 ปี รัฐเซีย 7 ปี ส่วนเวียดนาม 9 ปี กระบวนการของประเทศจีนและเวียดนามในระยะ 2 ปีแรกมีความแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย มาในปีที่ 3 จีนก้าวหน้าไปกว่ามาก เวียดนามใช้เวลาในระหว่างการจัดตั้งสหกรณ์ขั้นคั้นนานมาก ซึ่งเรื่องนี้จะได้อธิบายในรายละเอียดต่อไป³ อย่างไรก็ตามกระบวนการกรรมสิทธิ์รวมหมู่ได้สำเร็จภายในเวลา 9 ปีก็ไม่นับว่าช้าแต่อย่างใด

พคว. กำหนดยุทธวิธีในการแปรให้เป็นกรรมสิทธิ์รวมเป็น 3 ระยะ⁵ คือ

ก. จัดตั้งกลุ่มช่วยเหลือกันและกัน
ข. จัดตั้งสหกรณ์ขั้นคั้น (ที่ดินและเครื่องมือแม้จะใช้ร่วมกันแต่ยังคงกรรมสิทธิ์ส่วนตัว และสหกรณ์จ่ายค่าเช่าให้)

ค. จัดตั้งสหกรณ์ขั้นสูงหรือสหกรณ์สังคมนิยม (ทั้งที่ดินและเครื่องมือเป็นของส่วนรวม)

ในเรื่องนี้ผู้เขียนขอเพิ่มอีกระยะหนึ่ง คือระยะวิกฤตการณ์ซึ่ง พคว. ไม่ได้รวมเอาไว้ด้วย วิกฤตการณ์นี้เกิดขึ้นในช่วงต่อระหว่างกาเริ่มก่อตั้งสหกรณ์ขั้นคั้นและช่วงกาจัดตั้งสหกรณ์ขั้นสูง ในที่นี้จะไม่ขอกล่าวถึงช่วงก่อนเริ่มตั้งสหกรณ์⁶ และความยุ่งยากที่เกิดขึ้นในเวลานั้น เพราะเป็นเรื่องกาวิเคราะห์การต่อสู้เพื่อปฏิรูปที่ดินซึ่งเป็นช่วงก่อนเริ่มก่อตั้งสหกรณ์ และเรื่องกาตั้งกลุ่มช่วยเหลือกันก่อนจัดตั้งเป็นสหกรณ์ขั้นสูงถึงง่ายต่อการเข้าใจ ดังนั้นจะพูดถึงแค่เพียง 4 เรื่องต่อไปนี้คือ

1. ภูมิหลัง
2. การจัดตั้งสหกรณ์ขึ้นชั่วคราว 1958 - 1960
3. ก้าวถอยหลังและวิกฤตการณ์ 1960 - 1963
4. การจัดตั้งสหกรณ์ขึ้นสูงและสงครามระหว่าง 1963 - 1965

มีประเด็นสำคัญสองประเด็น คือสหกรณ์และประสิทธิภาพการผลิต กับสหกรณ์และการต่อสู้ทางชนชั้น ผู้เขียนจะพิจารณาแต่เฉพาะเรื่องสหกรณ์กับการต่อสู้ทางชนชั้น ในเรื่องนี้เป็นต้องพิจารณาถึงขณะข้อมูลเกี่ยวกับความขัดแย้งทางสังคมที่ทำให้ในเวียดนามเหนือ ซึ่งถูกกำหนดโดยทัศนะของพรรคเกี่ยวกับเรื่องชนชั้นกับการต่อสู้ทางชนชั้น และบริหารจัดการกับความขัดแย้งภายในพรรค การยกเรื่องขึ้นมาเนื่องจากมันมีอิทธิพลต่อวิธีการแสวงหาข้อมูลที่มีอยู่ (หรือบางทีก็หาไม่ได้) ในเวียดนามเหนือ แต่รากุแท้และพฤติกรรมของ พลว. ก็อยู่นอกเหนือประเด็นที่กำลังจะพูดถึงนี้

ทฤษฎีการต่อสู้ทางชนชั้นใน พลว.

เป็นเรื่องไม่ยากหากจะสืบหาความขัดแย้งทางสังคมตามชนบทในประเทศเวียดนามเหนือระหว่างปี 1957-1965 โชคดีที่ พลว. มีทฤษฎีความต่อเนื่องของการต่อสู้ทางชนชั้นในชนบทในระหว่างการแปรประเทศให้เป็นสังคมนิยม จึงไม่มีการบิดเบ่งข้อมูลในเรื่องนี้ และทฤษฎีนี้ก็ไม่ได้มาจากความถึกของสถานีที่ว่าต้อง “เร่งรัดการต่อสู้ทางชนชั้น” เมื่อมีการต่อต้านจากชนชั้นผู้กดขี่

ซุคริคเก็มที่ถูกยึดทรัพย์ไป เวียดนามเหนือมองว่าการต่อสู้ระหว่างแนวทางสังคมนิยมและแนวทางทุนนิยมเป็นเรื่องที่ต้องเกิดขึ้นเป็นธรรมดาในระยะเปลี่ยนแปลงสังคม เนื่องจากในระยะเวลาดังกล่าวไม่เพียงแต่จะเกิดความเป็นไปได้ในการแปรประเทศให้เป็นสังคมนิยมเท่านั้น แต่ยังเกิดสภาวะที่เอื้อต่อการเจริญเติบโตของทุนนิยมในชนบทอีกด้วย แนวทางการมองปัญหาดังกล่าวจะใกล้เคียงกับของจีนที่มองว่า ความเป็นปฏิปักษ์ทางชนชั้นไม่ใช่สิ่งที่กักค้างมาจากอดีตเป็นหลัก แต่เกิดขึ้นในช่วง “เปลี่ยนผ่านไปสู่สังคมนิยม”⁷ พลว. ไม่มีทฤษฎีการต่อสู้ทางชนชั้นในสังคมที่รัฐเป็นเจ้าของ โรงงาน สำนักงานและที่นา และไม่มีทฤษฎีที่ชี้ถึงอันตรายจากการที่ข้าราชการขึ้นมาอำนาจและครอบงำมากเกินไป แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าสิ่งเหล่านี้ไม่ได้ดำรงอยู่เลย แต่ทว่าหาร่องรอยปรากฏได้ยากกว่าการต่อสู้ทางชนชั้นในเรื่องสหกรณ์กับที่ดินเอกชนที่ได้รับการยอมรับอย่างเปิดเผย

ถึงแม้ชาวเวียดนามจะยอมรับการต่อสู้ทางชนชั้น แต่เป็นที่สังเกตว่าพรรคมิได้เน้นเรื่องความขัดแย้งในสิ่งพิมพ์ที่ผลิตสำหรับผู้อ่านนอกประเทศ ก็ยังเห็นได้ว่าหนังสือพิมพ์ *Vietnamese Studies* ก็จะเสนอภาพที่ราบเรียบกว่าที่เสนอโดยกองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ของพรรค นานตาม เช่นเดียวกับที่สำนักพิมพ์ *Foreign Languages Publishing House* แปลและพิมพ์เรื่องที่คัดแล้วของ *ตรุงจิม* ซึ่งได้คัดเรื่องการต่อสู้ทางชนชั้นสองเรื่องของเขาออก อย่างไรก็ตามสำหรับนักวิจัยปัญหาที่ไม่ใช่ปัญหาใหญ่ถ้ายอมรับแล้วว่ามีดำรงอยู่⁸

การจัดการกับปัญหาความขัดแย้งภายใน ทกว.

อุปสรรคสำคัญในการศึกษาค้นคว้าการเปลี่ยนแปลงนโยบายของพรรค (และพลังที่อยู่เบื้องหลัง) เกิดจากการที่พรรคเลือกที่จะเก็บเรื่องเงียบไว้ ลักษณะเด่นของ ทกว. อันหนึ่งคือ มีความสามารถจัดการกับปัญหาความขัดแย้งภายในโดยไม่ต้องใช้วิธีกำจัด ขับไล่ออกจากพรรค หรือประณามฝ่ายที่ปราศรัย ทำให้ไม่สามารถล่วงรู้ได้ง่ายในช่วงเวลานั้น ๆ ว่าได้มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายไปแล้ว (กล่าวคือ นโยบายเอียงขวาในช่วงปี 1960-1963 ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงในปี 1963 แต่ไม่มีการวิจารณ์ว่าเป็นนโยบายเอียงขวาจนกระทั่งปี 1970) ไม่เหมือนกับประเทศอื่นที่มีการถอดออกจากตำแหน่ง ประณาม และจำคุก “แก๊ง 4 คน” (หรือแก๊ง 5 โดยรวมเอาเหมาไว้ด้วย) อย่างไม่มีประชาธิปไตยในประเทศจีน เป็นต้น การขาดเครื่องชี้ดังกล่าวทำให้ผู้วิเคราะห์ภายนอกต้องทำงานที่ยากขึ้น

มองในแง่ที่ ทกว. คุณเป็นสมาชิกขบวนการคอมมิวนิสต์สากลที่คิดแล้ว เป็นหนึ่งในนอัยพรรคที่นับแต่ได้อำนาจการปกครองมายังไม่ปรากฏว่าพอถึงวันคืนคืน (หรือเกิดเช้าแล้วเช้าแล้ว) ที่พบว่าผู้นำบางคนเป็นสายลับ เป็นนักแทรกซึมบ่อนทำลาย เป็นศัตรูของประชาชนหรือเป็น ซี.ไอ.เอ. มาตลอดชีวิต

การเปลี่ยนแปลงนโยบายไม่มีการประท้วงหรือความขัดแย้งที่กลายมาเป็นศัตรูเมื่อล่วงลับไปแล้ว สมาชิกที่มีความคิดตรงข้ามกับแนวทางของพรรคก็ยังคงอยู่ในตำแหน่งต่อไปได้ ทกว. คุณจะมีวิธีทำการปฏิวัติสังคมนิยมเป็นเรื่องปลอตกภัยสำหรับ

สมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์ที่ดี ซึ่งถ้าเป็นประเทศอื่นอาจตกเป็นเหยื่อรายแรกของการปฏิวัติเองก็ได้ ตัวอย่างเช่นในปีที่เต็มไปด้วยความโกลาหลเช่นในระหว่างปี 1960-1976 หรือระหว่างการประชุมกองกลางครั้งที่ 3 และ 4 มีการเปลี่ยนแปลงแบบหน้ามือเป็นหลังมือหลายครั้ง แต่ก็ไม่มีใครถูกปลดออกจากคณะกรรมการการเมืองของพรรค หรือมีการแต่งตั้งสมาชิกใหม่เลย (สมาชิกภาพที่เปลี่ยนไปก็ด้วยเหตุผลทางธรรมชาติ คือมรดกกรรมของโฮจิมินห์และความชราของนายพลเหงียนวีทันทางใต้) ข้าราชการระดับสูงของพรรคแม้จะไม่เห็นด้วยกับนโยบายใหม่อย่างรุนแรงก็ยังคงได้อยู่ในตำแหน่งต่อไป และสถานการณ์เช่นนี้คงจะเกิดขึ้นหลายครั้งกับเลขาธิการพรรคเลอควอน ผู้ซึ่งครองตำแหน่งมาตั้งแต่ปี 1960 ถึงแม้จะมีกรณีขกเว้นเช่นกรณีที่ตรงเงินถูกบังคับให้ลาออกจากตำแหน่งเลขาธิการพรรคคนที่ 1 ในปี 1956 (ตำแหน่งนี้เขาครอบครองมาตั้งแต่ปี 1941) แต่ก็ป็นวิธีที่แตกต่างไปจากปฏิบัติการ “ปกติธรรมคา” ของคอมมิวนิสต์ที่ว่า เขายังคงมีชีวิตอยู่และยังสามารถรักษาสมาชิกภาพอยู่ในคณะกรรมการการเมืองและตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรีอยู่ได้ นอกจากนั้นยังสามารถเอาชนะคู่แข่งที่ปรับแก้ได้ในปี 1958 โดยได้เป็นประธานคณะกรรมการถาวรของวิรูสภา และยังคงเป็นนักทฤษฎีชั้นนำและนักการเมืองคนสำคัญของพรรคมาจนทุกวันนี้

การก่อเหตุและความสามัคคีในหมู่ผู้นำทำให้การสังเกตการเปลี่ยนแปลงนโยบาย หรือการจำแนกกลุ่มสนับสนุนหรือไม่เห็นด้วยกับนโยบายเหล่านั้นบางครั้งมีปัญหามาก

ภูมิหลัง

หลังการได้อำนาจอรัฐในปี 1954 พทว. ระคม กำลังทำการปฏิรูปที่ดินในชนบทเพื่อขจัดอำนาจและความมั่งคั่งของชนชั้นเจ้าที่ดินให้หมดสิ้นไป อย่างไรก็ตามการปฏิรูปที่ดินโดยตัวของมันเองไม่สามารถแก้ปัญหาการขาดแคลนที่ดินในชนบทได้ (ประชากรในชนบทมีจำนวนกว่าร้อยละ 90 ของ

ประชากรทั้งหมด) แม้ประสิทธิภาพในการผลิตจะเพิ่มขึ้นบ้างหลังการปฏิรูปที่ดิน แต่ก็ยังเป็นความสำเร็จที่เกิดขึ้นเพียงครั้งเดียวเท่านั้น โดยไม่มีการเพิ่มขึ้นอีกหลังจากนั้น ที่ดินของเจ้าที่ดินถูกแบ่งออกเป็นผืนเล็กผืนน้อย รัฐเข้าครอบครองที่ดินขนาดใหญ่ไว้เพียงไม่กี่ผืน การวางต่อไปนี้แสดงให้เห็นการถือครองที่ดินของชนชั้นต่าง ๆ หลังการปฏิรูปที่ว่าที่ดินมีจำนวนจำกัด

ตารางที่ 3

	1953	1957	
	ร้อยละของประชากร	ร้อยละ	ที่ถือครองต่อหัว
	ในชนบท	ของที่ดิน	(ตารางเมตร)
เจ้าที่ดิน	1.8	1.1	825
ชาวนารวย	1.2	1.8	2,159
ชาวนากลาง	33.6	41.7	1,610
ชาวนาจน และชาวนาไร้ที่ดิน	57.9	52.0	1,430
ผู้ใช้แรงงานอื่น ๆ	5.5	n.a.	n.a.

ที่มา : V. Studies, No. 44 หน้า 69, 95, 96

ให้นิยามชนชั้นเหล่านี้ตามคำนิยามปกติ คือ

- เจ้าที่ดิน คือผู้ที่ไม่ได้ทำงานในที่ดินของเขา แต่ดำรงชีวิตอยู่ด้วยค่าเช่าและดอกเบี้ย
- ชาวนารวย ทำนาด้วยตนเอง แต่เก็บผลผลิตส่วนเกินจากแรงงานที่ตนจ้าง
- ชาวนาจน เป็นเจ้าของที่ดินขนาดเล็ก ไม่พอเลี้ยงชีวิตและต้องเช่าที่ดินผู้อื่นหรือไปรับจ้างทำนาของผู้อื่น⁹

โดยปกติการใช้ศัพท์ตามตารางข้างต้นอย่างคำว่า “ชาวนากลาง” มักจะเป็นปัญหาทั้งทางการเมืองและแนวคิด ชาวนากลางคือชาวนาที่มีนา “ขนาดเพียงพอ” ที่จะมีชีวิตอยู่ได้และ “โดยเฉลี่ย”

ไม่ได้เป็นผู้จ้างแรงงานอื่น อย่างไรก็ตามกลุ่มนี้ย่อมต้องประกอบไปด้วยผู้ที่อยู่เหนือ (ซึ่งอาจกลายเป็นชาวนารวยไปในอนาคต) และใต้ (ซึ่งอาจกลายเป็นหรืออยู่ในระดับเดียวกับชาวนาจน)

“มาตรฐานเฉลี่ย” ประเด็นนี้เป็นเรื่องสำคัญที่เกี่ยว เพราะได้มีการขับเคลื่อนอย่างเข้มข้นระหว่างการปฏิรูปที่ดินในกลุ่มที่สถิติบังคับให้เป็น “ชาวนาจน” และ “ชาวนากลาง” (ตามลักษณะข้อมูลที่มีอยู่) และในระหว่างการรณรงค์ระบบกรรมสิทธิ์รวมหมู่เหล่านี้ได้เกิดปะทะกันขึ้นอย่างเงิบ ๆ แต่ก็ยังพอมองเห็นได้.

พืชที่เป็นอาหาร (ข้าวและพืชที่กินได้) มีความสำคัญมาก ในสมัยที่ยังเป็นอาณานิคม ภาคเหนือไม่เคยผลิตอาหารได้พอเลี้ยงตัว ดังนั้นนโยบายตั้งแต่ปี 1954 จึงมุ่งที่จะเพิ่มผลผลิตจำพวกข้าวและพยายามเร่งการผลิตพืชประเภทอื่น ๆ เพื่อให้เป็นเศรษฐกิจที่ไม่จำกัดเฉพาะการผลิตข้าวอย่าง

เดียว พืชหลักคือข้าว (เก็บเกี่ยวในเดือนตุลา-พฤศจิกายน) ครอบคลุมพื้นที่ 1.4 ล้านเฮกตาร์ และอาศัยน้ำตามธรรมชาติ ส่วนพืชอื่น ๆ รองลงมา ครอบคลุมพื้นที่ 900,000 เฮกตาร์ (เก็บเกี่ยวในเดือนพฤษภาคม-มิถุนายน) อาศัยน้ำจากเขื่อน ส่วนบริเวณที่ลุ่มซึ่งเป็นยังงางทางเหนือมีระบบการควบคุมน้ำที่ซับซ้อนสำหรับการระบายน้ำและการชลประทาน แต่กระนั้นก็ตามอันตรัยจากอุทกภัยในฤดูฝนที่มีพายุไซโคลนในบริเวณที่ราบสามเหลี่ยมปากแม่น้ำยังคงมีอยู่ต่อไป เขื่อนกั้นน้ำหลายแห่งก็อาจจะพังทลายลงได้

ตารางที่ 4
โครงสร้างการผลิตทางเกษตรในปี 2503-2508

	ผลผลิตปี 2503		
การเพาะปลูก		82.8	
ปศุสัตว์		17.1	
	โครงสร้างที่ดินที่ปลูกพืช (วัดตามพื้นที่)		
	2498	2503	2508
ข้าว	82.1	79.8	72.5
พืชอาหารอื่น ๆ	13.4	12.5	17.8
พืชสินค้า	2.0	3.3	4.0
พืชอุตสาหกรรม	2.5	4.4	5.6

ตารางที่ 5

ผลผลิตทางการเกษตรปี 2482-2503 (1939-1960)

ผลผลิต	1939	1955	1956	1957	1958	1959	1960
พืชอาหาร (จำพวกข้าวและพืชมีหัว) -							
ข้าวเปลือก	2.4	3.5	4.1	3.9	4.6	5.2	4.2
ข้าว/เฮกตาร์	13.04	16.20	18.20	18.01	20.47	22.83	18.44
ข้าวต่อหัว	211	243	294	275	305	334	262

ที่มา : Vo. Nhan Tri (2512) หน้า 215, 216

V. Studjes No. 2 หน้า 180 ; No. 13 หน้า 8, No. 44 หน้า 97

ภายหลังชัยชนะในสงครามต่อต้านเจ้าอาณานิคมฝรั่งเศส ผลผลิตด้านอาหารเพิ่มขึ้นจากสมัยเป็นอาณานิคมมาก ดูประหนึ่งว่าก่อนจะเริ่มขบวนการสหกรณ์ ผลผลิตที่เคยตกต่ำในระหว่างเป็นอาณานิคมได้กลับเพิ่มขึ้นอีก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อการบริโภคข้าว (240 กิโลกรัมต่อคน) ซึ่งเท่ากับว่าสามารถพึ่งตัวเองในด้านอาหารประเภทข้าวได้แล้ว นี่เป็นความสำเร็จที่ไม่ใช่เล็กน้อยเลยของพวก และชาวนาเวียดนาม

สหกรณ์ในระยะเริ่มแรก

ถึงแม้ผลผลิตทางการเกษตรและประสิทธิภาพทางการผลิตจะเพิ่มขึ้น แต่เวียดนามเหนือในปี 1958 ยังคงเป็นประเทศที่ยากจน และระบบเศรษฐกิจที่เป็นอยู่จะหวังได้น้อยว่าจะสามารถสะสมทุนเพื่อยกระดับประสิทธิภาพการผลิตและมาตรฐานการครองชีพได้ การอภิปรายภายในพรรคก็มีได้มองข้ามสภาพคล่องทางเศรษฐกิจที่ไม่ค่อยจะมั่นคงนี้ ถึงที่โฮจิมินห์ได้ตั้งข้อสังเกตว่า

“เราไม่ได้ตั้งสหกรณ์เพื่อความสนุก แต่ต้องมีผลให้การผลิตทางการเกษตรกรรมเพิ่มมากขึ้นเป็นทวีคูณ” ยุทธวิธีในแง่ของเวียดนามแตกต่างจากของโซเวียตตั้งแต่แรกเริ่ม เพราะในสหภาพโซเวียตกระบวนการกรรมสิทธิ์รวมหมู่ไม่ได้ส่งผลให้ประสิทธิภาพในการผลิตเพิ่มขึ้นหรือตอบสนองความต้องการของชนบทแต่อย่างใด แต่เป็นมาตรการควบคุมทางการเมืองและเพื่อเก็บภาษีในบริเวณที่อิทธิพลพรรคคอมมิวนิสต์อ่อนแอ เป็นการเก็บภาษีแบบบังคับเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรม ปรัชญาของเวียดนามใกล้เคียงกับของเหมามากกว่า คือ ไม่มีการบังคับ และให้ความสำคัญแก่ระดับการผลิตมากกว่าการเก็บภาษี ทั้งนี้เนื่องจากสมาชิกพรรคส่วนใหญ่มาจากชนบท จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องควบคุมชนบท นี่อาจช่วยอธิบายยุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจของ พวก. ที่ไม่ยอมใช้การลดระดับมาตรฐานการครองชีพของคนในชนบทเป็นเครื่องมือสะสมทุนสำหรับการพัฒนาอุตสาหกรรมแบบสังคมนิยม

ไม่มี “การสะสมทุนชนิดบุกเบิกในแบบสังคมนิยม” บนความยากลำบากของชนบทส่วนรวม (เหมือนที่สตาลินทำ) และไม่มี การพยายามแยกประชาชนส่วนหนึ่งในชนบทออกเป็น “นายทุนน้อย” เพื่อเป็นเหยื่ออันชอบธรรมให้แก่ส่วนที่เป็นชนชั้นกรรมาชีพหรือ “สังคมนิยม” อย่างที่เปโรโอบราเชนสกีทำในรัสเซีย

เลขาธิการพรรคเลอควอน แสดงความคิดเห็นในงานฉลองครบรอบปีที่ 40 ของพรรคในปี 1940 เรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจในระยะเริ่มแรกว่า

ในอดีต ในช่วงเวลาแห่งการสะสมทุนชนิดบุกเบิกแบบทุนนิยม มีการใช้ความบ้าเถื่อนและความรุนแรงในการปล้นสะดมประชาชนผู้ใช้แรงงานทั้งในประเทศเมืองแม่และประเทศอาณานิคม โดยเอาพวกเขาลงเป็นทาสแรงงานรับจ้างแล้วขูดรีดผลผลิตเพื่อแปรเป็นทุนไปสะสมไว้เป็นจำนวนมาก ระบบสังคมนิยมไม่สามารถใช้วิธีการปล้นสะดมและการขูดรีดเป็นเครื่องมือสะสมทุนเพื่อสร้างระบบการผลิตขนาดใหญ่ได้ จึงต้องใช้วิธีพัฒนาด้วยการผลิต และเพิ่มประสิทธิภาพแรงงานทางการผลิตเท่านั้นเป็นหลัก จะคิดแค่สะสมทุนอย่างเดียวไม่ได้ แต่จะต้องดูแลสวัสดิภาพของประชาชนทุกชั้นชน และกระจายผลผลิตตามหลักการสังคมนิยม¹⁰

ภายหลังการรวมประเทศในปี 1976 ของนายกรัฐมนตรีและสมาชิกกรรมการกรมการเมือง เหงียนคยุงคริน ได้กล่าวว่า

เราต้องมองว่าความจำเป็นในการสะสมทุนเพื่อสร้างอุตสาหกรรมในประเทศสังคมนิยม และการปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนผู้ใช้แรงงานเป็นปัญหาพื้นฐานและเรื่องเร่งด่วนที่ต้องทำไปในเวลาเดียวกัน... ถ้าเราไม่ต่อสู้เพื่อปรับปรุงระดับความเป็นอยู่ของประชาชนผู้ใช้แรงงาน เราจะไม่มั่นใจอะไรที่จะเพิ่มจำนวน

พลังแรงงานเพื่อการสร้างอุตสาหกรรมในสังคมนิยม¹¹

นี่เป็นเครื่องอธิบายได้ว่า เหตุไร พคว. จึงไม่เห็นคามแนวทางบางอย่าง? แต่เหตุใดจึงใช้สหกรณ์เป็นทางแก้ปัญหา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเรารู้ว่าสหกรณ์ในเวียดนามไม่สามารถทำให้เกิดที่นาขนาดใหญ่ที่เหมาะสมสำหรับการใช้เครื่องจักรทางการเกษตรสมัยใหม่ ดังที่คณะกรรมาธิการกลางพรรคได้ชี้แจงไว้แล้วในการอภิปรายปี 1958 ว่า

มีความเห็นพ้องกันว่า เป็นเอกฉันท์เรื่องความจำเป็นในการตั้งสหกรณ์การเกษตร แต่แตกต่างกันในเรื่องเวลาที่เหมาะสมในการเริ่มรณรงค์สภาพโซเวียตได้จัดตั้งรวบรวมขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อสามารถผลิตแทรกเตอร์และเครื่องกลการเกษตรได้แล้ว บางคนจึงเห็นว่าเวียดนามควรรอกระทั่งสภาพสังคมเสียก่อน คือรอจนกระทั่งประเทศผลิตแทรกเตอร์หรือสร้างอุตสาหกรรมหนักได้แล้วนั่นเอง ถ้ายอมรับความคิดดังกล่าวก็เท่ากับว่าการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรต้องเลื่อนเวลาออกไปอีกหลายปี เราจึงไม่สามารถรณรงค์รณรงค์รวมอุตสาหกรรมที่พัฒนาแล้วก่อนจึงจะเริ่มโครงการสหกรณ์ได้ ระบบการผลิตย่อยของเอกชนด้วยเทคโนโลยีขั้นต่ำแทบจะไม่สามารถประกันผลผลิตครั้งต่อไปได้... ในสภาพดังกล่าวเราจะพูดถึงการขยายตัวทางการผลิตได้อย่างไร¹²

นี่เป็นความจริงที่เกี่ยว (แม้ว่าการกล่าวเช่นนั้นจะทำให้การอภิปรายในครั้งนั้นฟังดูราบรื่น แต่เมื่อพิจารณาอย่างถี่ถ้วนแล้วจะเห็นความขัดแย้งทางผลประโยชน์ที่อยู่ที่เบื้องหลัง) ข้อบกพร่องของการทำนาขนาดเล็กที่สังเกตเห็น ไร้ชัย แต่สหกรณ์จะเป็นประโยชน์อะไรได้ถ้ารัฐไม่สามารถหาทุนมาลงเพิ่ม

ในข้อนี้แม้ประเด็นโต้แย้งที่สรุปได้ดังนี้คือ สหกรณ์สามารถ

1. จัดสรรที่ดินให้สมาชิกสหกรณ์และผืน
 ต่างหากจากที่สมาชิคนำมาเข้าสหกรณ์เพื่อให้บริเวณ
 ริมที่ดินต่าง ๆ เช่น รอบ ๆ บริเวณเรือนเด็ก ๆ
 ไม่ถูกปล่อยทิ้งไว้ให้ว่างเปล่าประโยชน์

2. สามารถปลูกพืชได้หลากหลายชนิดมาก
 ยิ่งขึ้น

3. จะมีการใช้ฝ้ายและระบบการส่งน้ำทั้ง
 เก่าและใหม่ได้ดีขึ้น และสามารถจ่ายน้ำให้กับนา
 รวมขนาดใหญ่ได้ทั่วถึงยิ่งขึ้น ดังที่ได้มีการพูดถึง
 จังหวัดสุพรรณว่า “ณ ที่นี้เส้นตรงคือเครื่องหมาย
 ของสิ่งใหม่ วิธีที่วกไปเวียนมาคือร่องรอยของ
 ความเก่า ถนนและคลองในสมัยก่อนตัดวกไป
 เวียนมาตามเส้นแบ่งเขตกรรมสิทธิ์ส่วนบุคคล คน
 ใหม่แห่งสุพรรณ ตัดเส้นตรงโดยไม่มีเครื่องหมาย
 จากกรรมสิทธิ์ส่วนบุคคลอีกต่อไป”¹³

4. มีการแบ่งงานกันทำอย่างกว้างขวางใน
 หมู่ประชาชนมากยิ่งขึ้น

5. สามารถใช้ที่ดินของสหกรณ์เป็นที่พัฒนา
 และสาธิตเทคนิคที่ปรับปรุงแล้วได้โดยสะดวก

พศคามประสาธน์วิเศษก็คือ พคว. ให้ความสำคัญ
 สำคัญกับการปฏิวัติความสัมพันธ์ทางการผลิตเพื่อ
 สร้างประสิทธิภาพในการผลิต โดยปราศจากการ
 ใช้ปัจจัยการผลิตใหม่ ๆ ที่จริงแล้วประสิทธิภาพ
 ทางการผลิตที่เพิ่มขึ้นเพราะระบบความสัมพันธ์ใน
 การผลิตใหม่ในสหกรณ์จะช่วยให้เกิดการสะสมทุน
 ที่จำเป็นต่อการผลิตปัจจัยการผลิตใหม่ ๆ ได้โดย
 ง่ายของมันเอง

ความคาดหวังทางเศรษฐกิจอีกอันหนึ่งจาก
 สหกรณ์ก็คือ การให้หลักประกันทางสังคมแก่

สมาชิก การระดมทรัพย์สินและสมาชิกเข้าด้วยกัน
 จะก่อให้เกิดความเท่าเทียมกัน เช่นเมื่อมีภัย
 อันตรายจากธรรมชาติทุกคนจะได้รับผลเท่ากัน
 หมกหรือ ในเรื่องโรคภัยไข้เจ็บ ถ้ามีงบกันได้
 ก็ต้องได้เท่ากันทุกคนเป็นต้น อย่างไรก็ตามเป็น
 เรื่องของการกระจายรายได้มากกว่าเรื่องการผลิต
 ซึ่งอาจจะโยงให้เข้ากับหลักการทางเศรษฐกิจอีก
 เรื่องหนึ่งของสหกรณ์ คือปัญหาที่ว่ากลุ่มใดได้รับ
 ผลประโยชน์จากสหกรณ์และกลุ่มไหนไม่ได้ประโยชน์ ? พคว. ไม่ได้เป็นผู้ชี้ขาดแต่ฝ่ายเดียวว่า
 ขบวนการสหกรณ์ควรจะเริ่มขึ้นเมื่อใดและอย่างไร ?
 กลุ่มที่เห็นประโยชน์จะเริ่มลงมือทำก่อน เราจะได้
 เห็นกันต่อไปว่าบางกลุ่มเห็นด้วยกับสหกรณ์และ
 เริ่มลงมือทำก่อนใคร

แรงจูงใจให้ประชาชนเข้าร่วมสหกรณ์เมื่ออยู่
 มากมายและเห็นได้ชัดตั้งแต่รองนายกรัฐมนตรี
 ครองจีน อธิกเสนาธิการพรรคและประธานการ
 ปฏิรูปที่ดิน ซึ่งในขณะนั้นเป็นผู้ส่งเสริมกระบวนการ
 การกรรมสิทธิ์รวมหมู่ได้กล่าวไว้ว่า “ชาวนารวย
 จำนวนมากและชาวนากลางที่มีฐานะดีจำนวนหนึ่ง
 กำลังซื้อที่ดินชาวนากลางที่จนกว่าและชาวนาจน ผู้
 ซึ่งเมื่อประสบความยากลำบาก เช่นพืชผลไม่ดี
 เพราะอากาศไม่อำนวยหรือโรคภัยไข้เจ็บคุกคาม
 พวกเขาจะถูกความจำเป็นเหล่านี้บังคับให้ต้องขาย
 ที่ดินและสัตว์เลี้ยงส่วนหนึ่งไป จึงทำให้ไม่สามารถ
 รักษาสิ่งที่ได้จากการปฏิรูปที่ดิน พัฒนาการทั้ง
 กล่าวจะนำไปสู่ความแตกต่างทางชนชั้นชั้นใหม่ใน
 ชนบท”¹⁴

หลังจากการปฏิรูปที่ดินสิ้นสุดลงเพียง 3 ปี

ชาวนาที่ไร้ที่ดินและการเก็บโคของชาวนารวยก็เริ่มปรากฏ (โดยเฉพาะภายหลังฤดูใบไม้ร่วงปี 1957 และฤดูใบไม้ผลิปี 1958 ที่ผลเก็บเกี่ยวไม่ดี) ครองเงินอ้างถึงผลการสำรวจชนบทหลายครั้งที่แสดงว่าชาวนาจนขายที่ดินไปเป็นจำนวนมากในระหว่างกันปี 1958 และรายงานที่เขียนโดยธนาคารแห่งชาติก็แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า มีการรวบรวมเงินสดไว้ในมือครอบครัวชาวนารวย¹⁵

ในปี 1959 คณะกรรมการกลางพรรคได้ระบุในมติเดือนเมษายนว่า

ต้องให้ความสนใจต่อชาวนาจนและชาวนากลางชั้นล่างเป็นหลัก

สามัคคีอย่างแนบแน่นกับชาวนากลาง

จำกัด และขจัดการขูดรีดชาวนารวยให้สิ้นสุดไปในที่สุด

ขจัดอิทธิพลเจ้าที่ดินและให้กำลังใจเจ้าที่ดินที่พยายามศึกษาคัดแปลงตนเองเพื่อเป็นคนใหม่อย่างไม่หวัหวัช

นำชาวนาทั้งหมดเข้าสู่วิถีทางสหกรณ์เพื่อไปสู่สังคมนิยม¹⁶

ในสถานการณ์เช่นนี้ ชาวนาจนสามารถมองเห็น

ได้ว่าการรวมที่ดินและการเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์จะช่วยปกป้องพวกเขาได้ ความจำเป็นที่พวกเขาจะมองเห็นดังกล่าวเป็นสิ่งที่ตรงกับที่พรรคยอมรับว่าต้องทำการต่อต้านพลังชาวนารวยที่กำลังเติบโต หลังการปฏิรูปที่ดิน มีแนวทางการพัฒนาทางการเกษตรสำหรับชาวนา 2 แนวทาง คือแนวทางการทุนนิยมและสังคมนิยม แนวทางทุนนิยมคือรูปแบบของการขูดรีดโดยชาวนารวย ซึ่งจะนำไปสู่การขูดรีดระดับกว้างแบบทุนนิยมในระยะยาว พัฒนาการเช่นนี้จะส่งผลให้ที่ดินตกอยู่ในมือคนส่วนน้อย ในขณะที่คนส่วนใหญ่จะตกอยู่ใน

ความขัดสน ในทางตรงกันข้าม เส้นทางสังคมนิยมก็คือการจัดตั้งชาวนาภายในสหกรณ์ผู้ผลิตทางการเกษตรเพื่อทำงานร่วมกัน ทนทางสังคมนิยมนี้จะปลดปล่อยชาวนาจากการถูกขูดรีดและความยากจนตลอดไป¹⁷

ถึงแม้ว่าชาวนากลุ่มที่มีฐานะดีกว่าจะไม่ได้เป็นเจ้าของที่ดินขนาดใหญ่ แต่ความแตกต่างในขนาดของการถือครอง การใช้ที่ดินและเงินทุนระหว่างพวกเขา กับชาวนากลุ่มอื่นก็เพียงพอแล้วที่จะกระตุ้นการเจริญเติบโตของทุนนิยมในชนบท

“การทำนาขนาดเล็กของชาวนา เพราะเชื้อระบบทุนนิยมอยู่เป็นประจำทุกชั่วยามและทุกวัน”¹⁸

ปัจจัยอีกประการหนึ่งที่ผลักดันให้พรรคลงมือกระทำการคือ ในแผน 3 ปี (1958-1960) ได้กำหนดไว้ว่าควรจะใช้ระบบสหกรณ์กับอุตสาหกรรมขนาดเล็กทั้งหมดด้วย แต่ถึงจะมีข้อกำหนดดังกล่าว พรรคกลับมีความหวังที่จะควบคุมการค้าเอกชน (โดยเฉพาะเรื่องอาหาร) น้อยมาก (จึงหวังว่า) การจัดตั้งผู้ผลิตให้เข้าอยู่ในสหกรณ์จะช่วย “บั่นทอนความสัมพันธ์ระหว่างทุนนิยมในเมืองกับชนบท”¹⁹

ทั้งหมดนี้แสดงว่าผลประโยชน์ของชาวนาจนจะสอดคล้องกับนโยบายของพรรค แต่แท้ที่จริงแล้วปรากฏว่าพรรคให้การยอมรับเป็นทางการเฉพาะแต่ในทางทฤษฎีเท่านั้น ผู้นำพรรคยึดถือเรื่องนี้ไปตลอดปี 1958 อาจเป็นได้ที่ว่ามีบางคนเสนอให้ระงับเรื่องสหกรณ์ไว้ก่อนจนกว่าจะสามารถรวมประเทศได้สำเร็จ แต่สำหรับและรัฐบาลเคียมทางใต้คงไม่ยอมให้เรื่องนี้เป็นไปได้ในขั้นนั้นแน่ อย่างไรก็ตามเหตุการณ์ที่ปรากฏในระยะต่อมาไม่ได้แสดงว่าพรรคพูดแล้วชาวนาเพียงแต่ทำตาม

พรรคถูกผลักดันให้เร่งลงมือกระทำการคว่ำแรงกดดันจากบ็อกซาย (ภายในพรรค) ซึ่งชวนรับกลุ่มชาวนาที่ได้จัดตั้งสหกรณ์กันขึ้นเอง เรื่องนี้ปรากฏขึ้นในรายงานของตรงจินที่เขียนในนามของคณะกรรมการกลางพรรคว่า

คณะกรรมการกลางไม่สามารถปล่อยให้มีการอภิปรายเรื่องแนวทางและหลักการพัฒนาขบวนการ (สหกรณ์) โดยรอบคอบอย่างเป็นรูปธรรมได้อีกต่อไป... เนื่องจากเราไม่ได้ไปศึกษาสถานการณ์เมื่อกระบวนการเริ่มที่จะพัฒนาอย่างมีพลัง (ในฤดูใบไม้ร่วงปี 1958) แรกที่สุดเราคิดว่ากระบวนการนี้ต่ออากรไม่ก่อภัย จึงเห็นว่าต้องดำเนินการอย่างระมัดระวัง ภายหลังการสำรวจ โดยเฉพาะหลังการประชุมเดือนธันวาคม 1958 คณะกรรมการกลางและรัฐบาลสามารถเข้าใจสถานการณ์ได้ชัดเจน... (แต่กระทั่งต้นปี 1959) รัฐบาลยังไม่ได้ให้ความช่วยเหลือสหกรณ์ที่ (ประชาชน) จัดตั้งขึ้นอย่างจริงจัง และสาขาที่แยกขยายออกไปจากสหกรณ์เหล่านั้นก็ไม่ได้รับการช่วยเหลือเพียงพอและทันการ... ในการวางแผนนโยบายอย่างเป็นต้นแบบและเหมาะสมกับกาลเวลา... คณะกรรมการกลางและรัฐก้าวไม่ทันสถานการณ์และการพัฒนาของขบวนการ²⁰

ประวัติศาสตร์ทางการของพรรคบันทึกไว้ว่า “กล่าวโดยทั่วไป ผู้ปฏิบัติงานและสมาชิกพรรคไม่มีความกระตือรือร้นต่อการพัฒนาที่เป็นของการปฏิวัติ”²¹

คงจะไม่เป็นการฉลาดนักถ้าจะลงความเห็นว่าความสับสนนี้มีสาเหตุมาจากความกลัวที่ไม่ชัดเจน ได้มีการโจมตีฝ่ายนำระดับจังหวัดของพรรคทางหน้าหนังสือพิมพ์²² โดยผู้ปฏิบัติงานระดับหมู่บ้านซึ่งกล่าวหาฝ่ายนำว่ามีความ “ชลาถกถัว” ทั้งสหกรณ์ ความชลาถกถัวของฝ่ายนำ (แม้จะยอมรับระดับนโยบายแล้ว) อาจอธิบายได้ว่า “สมาชิก

พรรคส่วนหนึ่งโดยเฉพาะที่เป็นชาวนากลางที่วยยังไม่มีความกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมกับสหกรณ์ และบางส่วนในคณะกรรมการกลางเองมีความเห็นว่าการจะเพิ่มผลผลิตที่เป็นอาหารจากฟาร์ม เพื่อจะไปสู่ตลาด (เพื่อการนี้) รัฐจึงควรให้การสนับสนุนการผลิตทางเกษตรขนาดเล็ก โดยเฉพาะการผลิตของชาวนากลาง”²³ คงจะเป็นด้วยสาเหตุของความขัดแย้งทางความคิดในเรื่องดังกล่าวที่ทำให้คณะกรรมการพรรคต้องประชุมครบองค์ถึง 2 ครั้ง ในระหว่างปี 1958 และเดือนเมษายน 1959

ความแตกฉานระหว่างสมาชิกพรรคที่เป็นชาวนาจนและชาวนากลางปรากฏในรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น อีเลียสได้ยกตัวอย่างเรื่องหนึ่งที่ผู้ปฏิบัติงานพรรคขายนาของตนไป และยังได้ชักชวนให้ผู้อื่นปฏิบัติตามก่อนที่จะ “เสีย” ที่นาไปให้กับสหกรณ์ และอีเลียส²⁴ ยังได้เปรียบเทียบสถานะการณ์ใน 2 จังหวัด คือทันหัวซึ่งเต็มไปด้วยกรณีพิพาทกับจังหวัดไทบิ่นที่ “กำลังก้าวหน้า” จังหวัดทันหัวเป็นแหล่งต่อต้านฝรั่งเศสที่เข้มแข็งและเก่าแก่แห่งหนึ่ง สมาชิกพรรคเป็นชาวนากลางผู้รักชาติเป็นส่วนใหญ่ ส่วนจังหวัดไทบิ่นถูกปกครองโดยฝรั่งเศสจนกระทั่งปี 1954 สมาชิกพรรคส่วนใหญ่เป็นชาวนาจน จึงผลักดันสหกรณ์เต็มที

กล่าวในอีกแง่หนึ่ง ถึงแม้พรรคจะได้ให้คำมั่นสัญญาเป็นทางการว่าจะผลักดันสหกรณ์ แต่ก็ไม่สามารถปฏิบัติตามเป้าหมายนี้ได้ ทั้งนี้เพราะความไม่ลงรอยกันภายในพรรคในเรื่องที่ผลประโยชน์ของชาวนากลางและชาวนาจนเดินสวนทางกัน การถกเถียงดำเนินไปกว่าปี และสหกรณ์ก็ไม่ได้เริ่มต้นจนกระทั่งปี 1959 เมื่อพลังฝ่าย “ซ้าย”

ที่มีชาวนาจนทนนอยู่ได้รับชัยชนะในปลายปี 1958 แต่เมื่อได้เริ่มต้น กระบวนการก็ก้าวไปค่อนข้างเร็วมาก ถึงแม้ว่าสหกรณ์จะไม่ได้เริ่มต้นอย่างจริงจังจนกระทั่งปีที่ 2 ของแผน 3 ปี สหกรณ์ช่วงแรกสำเร็จเสร็จสิ้นลงในปลายปีที่ 3 (1960) พอถึงตอนนั้นครอบครัวชาวนาวัลยละ 86 ก็ได้เข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ขึ้นทันที ชาวนาเข้าร่วมสหกรณ์เป็น 2 ระยะเวลาใหญ่ ๆ ด้วยกัน คือครึ่งหลังของปี 1959 และ 1960 คณะกรรมการบริหารเป็นสตรีเสียหนึ่งในสาม (มาตรา 38)

ตามนโยบายของพรรค อย่างน้อยสองในสามของคณะกรรมการบริหารและตำแหน่งสำคัญอื่น ๆ ทุกตำแหน่งต้องเป็นของชาวนาจนและกลาง แต่ปรากฏว่านโยบายเหล่านี้ ไม่ได้ถูกบรรจุไว้ใน “ระเบียบ” ของสหกรณ์เลย

สหกรณ์ขึ้นต่ำแตกต่างจากสหกรณ์ขึ้นสูงดังนี้ คือ

ก. ในสหกรณ์ขึ้นสูง สหกรณ์เป็นเจ้าของที่ดินตามกฎหมาย (เจ้าของเดิมเป็นสมาชิกสหกรณ์) และไม่ต้องจ่ายค่าเช่า

ข. ที่ดินผืนเล็ก (ที่แบ่งให้ทำเป็นส่วนตัวคน

ละ 5 ไร่ ของพื้นที่ที่นำมาเข้าสหกรณ์) ก็กลายเป็นกรรมสิทธิ์ของสหกรณ์ด้วย แม้ว่าแต่ละครอบครัวยังคงมีสิทธิที่จะใช้ประโยชน์และขายผลผลิตจากที่ดินนั้นก็ตาม²⁵

ก้าวถอยหลังและวิกฤตการณ์ 1960-1963

สหกรณ์ในระยะที่ 2 ต้องชะงักงันโดยไม่ได้คาดคิดมาก่อน ปัญหาใหญ่คือเรื่องการผลิตทางการเกษตรและแนวทางการแก้ไข มีความเห็นไม่ลงรอยกันเมื่อมีการอภิปรายภายในพรรคเกี่ยวกับการพัฒนาไปสู่ระบบสังคมนิยมในเวียดนาม (ระยะนี้เป็นเวลาเดียวกันกับที่ข้อพิพาทระหว่างจีน-โซเวียตเริ่มปรากฏแก่สาธารณชน) การที่จำนวนสมาชิกสหกรณ์ไม่เพิ่มขึ้นและสหกรณ์ก้าวไปสู่ขั้นสูงอย่างเชื่องช้า (และที่เป็นก็อาจจะเป็นแต่ในกระดาษ) อาจแสดงถึง “ความเข้มแข็ง” อย่างที่พรรคอ้างถึงในบางครั้ง²⁶ แต่คำกล่าวอ้างนี้ไม่สอดคล้องกับแนวโน้มด้านการผลิตและการอภิปรายภายในพรรคในเวลานั้น ซึ่งน่าจะเป็นเครื่องชี้ถึงวิกฤตการณ์มากกว่า “ความเข้มแข็ง” ของสหกรณ์

ตารางที่ 6

สมาชิกสหกรณ์ ปี 2504 - 2508

	1961	1962	1963	1964	1965
วัลยละของครอบครัวชาวนาในสหกรณ์ทั้ง 2 ระดับ	88	87	85	87	91
“ ” “ ” “ ” ขึ้นสูง	24	37	40	47	66
กิโลกรัมต่อหัว					
ผลผลิตค้ำอาหาร	350	332	312	331	335
100 กิโลกรัม ต่อเฮกตาร์					
ผลผลิตข้าว	19.3	18.8	18.2	18.6	18.9

ที่มา : Vo. Nhan Tri (1969) : ²⁷ V. Studies No 44, หน้า 177.

ในการประชุมสภาพรรคครั้งที่ 3 ในฤดูใบไม้ผลิปี 1960 ฝ่ายเสียงข้างมากในคณะกรรมการกลางพรรคได้เปลี่ยนไป คราวนี้พวก “ฝ่ายขวา” ซึ่งแสดงทัศนะออกมาในจากแผน 5 ปี (และที่อื่นๆ อีก) เป็นฝ่ายขึ้นมา เราไม่สามารถวิเคราะห์ปรากฏการณ์ทางการเมืองและการเกษตรโดยแยกออกจากสิ่งที่สะท้อนออกในการประชุมพรรคครั้งนั้น สิ่งที่น่าเขยหั่นคือความสำเร็จของพวกฝ่ายซ้ายในการผลักดันให้ชาวนาเข้าร่วมกับสหกรณ์ กลับเบียดทางให้ฝ่ายขวาปรับขบวนการความคิดบนพื้นฐานที่ว่า การปฏิวัติทางสังคมในเวลานั้นสิ้นสุดลงแล้ว รัฐได้เข้าควบคุมและเป็นเจ้าของอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ และการพาณิชย์ อุตสาหกรรมขนาดเล็กและการทำนาก็ได้รับการจัดตั้งเป็นสหกรณ์ ดังนั้นจึงไม่จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ทางการผลิตอีก เศรษฐกิจการพรรคเลอดวน พุดแทนทัศนะเสียงข้างมากของคณะกรรมการกลางในปี 1961 อย่างชัดเจน เมื่อเขากล่าวว่า “ระบบกรรมสิทธิ์ส่วนบุคคลของผู้ผลิตย่อย... ได้ถูกเปลี่ยนไปสู่ระบบกรรมสิทธิ์รวมหมู่แบบสังคมนิยมแล้ว”²⁸

ซึ่งที่จริงความเป็นจริงมิได้เป็นเช่นนั้นเลย สหกรณ์ในชนบทยังคงเต็มไปด้วยสหกรณ์ขั้นต่ำและไม่ได้เป็นสังคมนิยมแม้พรรคจะเลือกใช้คำนั้น และต่อมาในข้อ “ประวัติศาสตร์สังเขป” ฉบับทางการก็บอกปัดทัศนะ “เสียงขวาที่อ้างว่าเศรษฐกิจภาคเหนือของประเทศได้เปลี่ยนเป็นสังคมนิยมสมบูรณ์แล้ว”²⁹ (ทัศนะเสียงขวาก็กล่าวอย่างกว้างอยู่ต่อมาอีกนานหลังจากนั้น ทั้งนี้ได้จากบทความพิเศษใน *Vietnam Studies* เรื่องปัญหาการเกษตร ซึ่งได้รับการกล่าวซ้ำอีกในการออก

อากาศของวิทยุฮานอยเมื่อปี 1980 ในรายการเกี่ยวกับขบวนการสหกรณ์ปี 1960)³⁰

ถึงกระนั้นเสียงข้างมากของคณะกรรมการกลาง (ไม่ว่าจะขวาหรือไม่) ยังคงยืนยันการที่ทัศนะดังกล่าว ทั้งเป็นผู้กำหนดนโยบายทางเศรษฐกิจและเปลี่ยนแปลงนโยบายขั้นพื้นฐานเหล่านั้นเมื่อประสบปัญหาและความยุ่งยาก เราอาจคุกรกรของพวกเขาก็ง่าย ๆ ถ้าเราศึกษาขั้นตอนการปฏิวัติ 3 ขั้นตอนที่ผู้นำเวียดนามยึดถือเป็นหลักคือ

1. การปฏิวัติความสัมพันธ์ทางการผลิต (การเปลี่ยนผ่านจากเป็นระบบกรรมสิทธิ์ส่วนตัวเป็นระบบกรรมสิทธิ์สังคม)

2. การปฏิวัติทางเทคนิค

3. การปฏิวัติทางการศึกษาและวัฒนธรรม
ตามหลักทฤษฎีเวลานั้น ถ้าการปฏิวัติขั้นแรกสิ้นสุดลง ก็ควรจะก้าวไปสู่การปฏิวัติทางเทคนิค ดังที่แผน 5 ปีได้ให้ความสำคัญกับการสร้างอุตสาหกรรมหนักเพื่อปูพื้นฐานการปฏิวัติทางเทคนิค งานอันค้ำแรกของ การปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตคือการจัดทำเครื่องมือเครื่องจักรเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจให้ทันสมัย (คล้ายกับกลุ่มผู้สนับสนุน “พลังการผลิต” ในจีนซึ่งมีทิวเซาฉีและเค็งเสี่ยวผิงรวมอยู่ด้วย)

แต่ที่กลับซัดกันก็คือ พวกฝ่ายขวาไม่ก้อยจะแน่ใจว่าสมควรให้จัดตั้งสหกรณ์หรือไม่ เพราะพวกเขายึดติดกับคัมภีร์ที่ว่า เมื่อได้เปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ทางการผลิตเป็นแบบสังคมนิยมแล้ว ประสิทธิภาพทางการผลิตจะเพิ่มขึ้นเอง โดยอัตโนมัติ ดังนั้นในปี 1960 พวกนี้จึงเชื่อว่า ถ้าปล่อยให้ภาคเกษตรกรรมพัฒนาโดยตัวของมันแล้ว ทุก

อย่างก็จะกินเอง และพวกเขาใช้เวลาจกจัดอยู่ กับ “ความมหรศรรย์” ของอุตสาหกรรมสมัย ใหม่

ทักษะดังกล่าวสะท้อนออกในคำปราศรัยที่ต่อ หน้าของรัฐมนตรีฝ่ายวางแผนที่ว่า

เราต้องปฏิบัติตามที่สหายโฮกล่าวไว้คือ ‘ก้าวไป สู่สังคมนิยมด้วยสองขา – ทั้งอุตสาหกรรม และการเกษตรด้วยความเร็วเท่ากัน’ เรามั่นใจว่า ด้วยสภาพธรรมชาติที่เอื้ออำนวย ด้วยความคิด สร้างสรรค์ของชาวนาภายใต้การนำที่ถูกต้องของ พรรค และด้วยการใช้ประโยชน์จากอุตสาหกรรม สังคมนิยมให้เต็มที่ การเกษตรที่ก้าวหน้า ของประเทศเราจะได้รับการเปลี่ยนแปลงโดย เร็ว³¹

ที่จริงแล้ว ถ้าทุกสิ่งทุกอย่างดี (รวมทั้ง อากาศด้วย) การเกษตรควรจะได้ผลโดยตัวของ มันเองบ้างไม่มากนักน้อย แต่ในกรณีนั้นทำไมต้อง มาวางแผนกันให้ยุ่งยาก ความคิดเห็นความค้ำ ก้าวข้างกัน ก็จะเบี่ยงตรงข้ามกับที่โฮจิมินห์ เสนอไว้ในเรื่องการเกษตร โชคดีที่สภาวะอากาศ ในปี 1959 มีผลให้การเก็บเกี่ยวในปีนั้นได้ผลดี จึงทำให้ความหวังดังกล่าวจะกลายเป็นความจริง ในแผน 5 ปี รัฐบาลได้ตั้งเป้าความเจริญเติบโต ทางการเกษตรเอาไว้ว่าจะเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 10 ต่อ ปี เปรียบเทียบกับผลของแผน 3 ปี ในช่วง 1958 -1960 ซึ่งเป็นที่น่าพอใจก็ว่าได้แค่เพียง ร้อยละ 4.4 ต่อปี ที่ร้ายกว่านั้นก็คือ เป้าหมายสำหรับปี 1965 ถึงขนาดบั่นพื้นฐานของตัวเลขสมมุติฐาน ของปี 1960 ซึ่งคาดว่าผลผลิตจะเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 ของตัวเลขเป้าหมายปี 1959 ซึ่งเป็นปีที่ได้ผลผลิต สูงสุด สิ่งที่เกิดขึ้นคือผลผลิตในปีนั้นกลับลดลง

ถึงร้อยละ 12 ทั้งนี้เท่ากับว่าการวางแผนทาง เกษตรผิดพลาดตั้งแต่ยังไม่ได้เริ่มแผนแล้ว ผล ผลิตด้านอาหารในปี 1965 (ปีสุดท้ายของแผน) ใกล้เคียงกว่า 5 ล้านตันครึ่ง ขณะที่ได้ตั้งเป้าไว้ถึง กว่า 12 ล้านตัน³²

เพียงเท่านั้นก็มากพอแล้วสำหรับความหลงผิด ของ “ฝ่ายขวา” ในปี 1960 แต่อะไรเป็นสาเหตุ ให้ของการก้าวถอยหลังทางการเกษตรเล่า อาจจะ มองได้ว่าเป็นเพราะการเกษตรในช่วงปี 1960 และ หลังจากนั้นตกทอดทิ้ง ปัญหาที่สำคัญกว่านั้นคือ ตกทอดทิ้งอย่างไร

ก. เราไม่อาจกำหนดรัฐบาล ที่ไม่ได้ลงทุน ทางการเกษตรมากพอ เพราะถึงแม้งบประมาณที่ ให้ออกมาจกกระทรวงจะน้อยกว่าที่ให้ออกอุตสาหกรรม แต่ทุนที่จัดสรรให้ก็มากกว่าที่เคยให้ ในระหว่างปี ทศวรรษที่ 1950 และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในปี 1963 ผลผลิตก็กระเตื้องขึ้นมาก โดยไม่ได้เพิ่มการลงทุน เลย³³

ข. คุประหนึ่งว่า การลงทุนของสหกรณ์เอง ประสบความสำเร็จ ในแผน 5 ปี กำหนดไว้ว่า สหกรณ์ควรใช้รายได้ร้อยละ 12 ในการลงทุน ตาม นี้สหกรณ์จะต้องลงทุนในปี 1963 เป็นจำนวน ประมาณ 160 ล้านกองหรือเท่า ๆ กับของรัฐ แต่ ปรากฏว่าสหกรณ์ใช้รายได้ลงทุนสูงสุดเพียงร้อยละ 5 ในปี 1959 และตลอดจนถึงปี 1965 อาจจะไม่เคยเกินร้อยละ 3³⁴ การลงทุนของสหกรณ์จึง ต่ำกว่าที่คาดไว้ในแผนมาก แต่เนื่องจากเป้าที่ตั้ง ไว้ในแผนสูงเกินไป ชาวนาจึงไม่ควรถูกดำเนิน ที่สำคัญกว่านั้นคือ สหกรณ์ลงทุนต่ำกว่าระดับ การลงทุนขั้นต่ำที่สุดที่กำหนดไว้ในกฎสหกรณ์ จึง

เท่ากับเป็นเครื่องชี้ความล้มเหลวในการบริหาร สหกรณ์

ค. ชาวนาไม่ได้ใช้ประโยชน์ ในการลงทุน สร้างระบบชลประทานขนาดใหญ่เท่าที่ควร เนื่อง จากกระบวนการรวมนาเอกชนเข้าด้วยกันก้าวหน้า ไปช้ามาก ระบบกรรมสิทธิ์เอกชนยังคงค้างอยู่ ค่อยไป และเป็นเครื่องกีดขวางการสร้างและใช้ ประโยชน์สูงสุดจากระบบส่งน้ำ เพราะสมาชิกสห กรณ์เห็นค้ำยั้งยังมีแรงจูงใจให้รักษากรมสิทธิ์ที่ดิน ของตนไว้เป็นอย่างดีนั่นเอง

ง. กล่าวกันว่า สาเหตุที่ผลผลิตตกต่ำเป็น เพราะขาดปุ๋ยเขียว การผลิตปุ๋ยดังกล่าวเป็นเรื่อง ของสหกรณ์ ทั้งนี้การขาดแคลนจึงเป็นผลของ การบริหารที่ไม่ดี

จ. ปัญหาผู้บริหารสหกรณ์ขาดความชำนาญ และประสบการณ์ด้านบริหารก็ไม่ได้รับการแก้ไข เพราะไม่มีการบรรจุหลักสูตร และการอบรมเรื่อง เหล่านี้ไว้ในการศึกษาพิเศษหรือ ในโรงเรียนของ พรรคแต่อย่างใด

ฉ. สหกรณ์จำนวนมากเป็นสหกรณ์แค่นาม ตามสถิติทางราชการแสดงว่าจำนวนครอบ ครว้ชาวนาที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ ลดลงจากร้อยละ 89 ในปี 1961 เหลือเพียงร้อยละ 85 ในปี 1965 เพราะฉะนั้นการที่สหกรณ์ชั้นสูงมีจำนวนเพิ่มขึ้นใน เวลาเดียวกัน อาจเป็นเพียงพัฒนาการบนแผ่น กระจกก็ได้

เหตุการณ์เหล่านี้คู่สอคล้องกับสภาวะการณ ์ที่ พคว. ปล้่อยให้ชาวนาเคลื่อนไหวกันตามลำพัง และมัวแต่มุ่งความสนใจ ไปในภาคอุตสาหกรรม การขาดความเอาใจใส่ในภาคเกษตร ช่วยอธิบาย

ปรากฏการณ์ที่ชาวนากลางรอยเข้าครอบครองตำแหน่งคณะกรรมการบริหารสหกรณ์ ถึงหนึ่งใน สาม³⁶ และตำแหน่งสำคัญอื่น ๆ ทั้งหมด ทั้ง ๆ ที่นโยบายของพรรคมิได้เป็นเช่นนั้น (แต่่นนโยบาย ของพรรคก็มีข้อโหว่ เช่น สนับสนุนให้เจ้าหน้าที่สหกรณ์ได้รับการเลือกตั้งมาจากสมาชิกพรรคโดย ไม่ได้คำนึงถึงรากฐานทางชนชั้น³⁷ ทำให้ชาวนา กลางที่รอยเข้าครอบครองตำแหน่งได้ “อย่างชอบธรรม” แม้ว่าจะขัดกับนโยบายพื้นฐานด้านอื่น ๆ ของพรรคก็ตาม)

หลังจากที่ผลเก็บเกี่ยวตกต่ำในปี 1960 ความ วิตกกังวล เริ่มปรากฏขึ้นภายในพรรคอย่างกว้าง ขวาง มีการประชุมเต็มคณะถึงสองครั้งติด ๆ กัน คือในเดือนเมษายนและกรกฎาคมปี 1961 ในท่าม กลางความไม่ลงรอยกันอย่างเปิดเผย ฮีเลียดกักค่า พุคของตรงเงินในหนังสือพิมพ์มหาชนฉบับประจำ วันที่ 29 มีนาคม ที่พูดว่าการพัฒนาทางการผลิต จำเป็นต้อง “เปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ทางการ ผลิตอย่างเป็นระบบ” ในวันต่อมาเลขาธิการพรรค เลอควนซีแจงว่า “การเปลี่ยนผ่านไปสู่สังคมนิยม ไปปรับชัยชนะโดยเด็ดขาดแล้ว”³⁸ และเลอควนยัง ได้ตั้งข้อสังเกตเมื่อเขากล่าวปราศรัย ในโอกาสปีด การประชุมเดือนกรกฎาคมว่ามีการ “การอภิปราย อย่างเผ็ดร้อน”³⁹ และแม้จะได้มีการลดเป้าลงใน แผน 5 ปี แต่ก็ไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงทางนโยบายแต่อย่างใด อากาศเป็นใจให้ผลเก็บเกี่ยวดีใน ปี 1961 จึงช่วยอำพรางข้อบกพร่องต่าง ๆ ไว้ได้ นโยบายจึงยังคงไม่ได้รับการเปลี่ยนแปลง จน กระทั่งผลผลิตตกต่ำลงอีกในระหว่าง 1962-1963 เพราะฝ่ายขวาภายในพรรคยังคงยืนยันกรานว่า การ

เปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ทางการผลิตได้สิ้นสุดลงแล้ว ถ้ามีปัญหา นั่นก็เป็นเพราะสหกรณ์พัฒนา “เร็วเกินไป”⁴⁰

คนส่วนใหญ่เชื่อตามทัศนคติของคนกลุ่มนี้ว่าการเลื่อนชั้นไปสู่สหกรณ์ชั้นสูง จะเป็นไปไม่ได้ トラบโคที่ผลผลิตยังไม่เพิ่มขึ้น”⁴¹ แต่ที่จริงแล้วเรารู้สึกว่า ในเวลานั้นผู้นำพรรคจำนวนมากที่เคี่ยวต่อต้านสหกรณ์อย่างลับ ๆ...ถึงที่ “ประวัติศาสตร์สังเขป” บอกเราในเวลาต่อมา⁴² พรรคเองก็ยอมรับในภายหลังว่า ข้อจำกัดการขยายตัวของสหกรณ์เป็นผลมาจากการที่พรรคมิได้ดูแลเอาใจใส่ และเมื่อผลผลิตตกต่ำกลายเป็นแรงบีบบังคับมากขึ้น พวกเขาสนับสนุนการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าด้วยการใช้ระบบ “นาเอกชน” เป็นการชั่วคราว⁴³ สหกรณ์บางแห่งถึงกับอนุญาตให้ชายฉกรรจ์ที่ใช้ไถนาให้กับเอกชน (ซึ่งใช้เงินที่กู้จากรัฐบาลสหกรณ์เองนั่นแหละข้อ)

ทัศนคติที่แสดงออกในปี 1958-1959 ไม่ได้เป็นเพียงความเห็นธรรมดา แต่เป็นเครื่องสะท้อนความคิดของกลุ่มสังคมนิยมในชนบท ขณะเดียวกันความแตกต่างระหว่างชาวนาจนและชาวนากลางยังคงดำเนินต่อไป อีเลียตวีให้เห็นว่ามีรายงานจากสื่อมวลชนसानอว่า ในบางจังหวัดเจ้าหน้าที่ระดับท้องถิ่น พยายามกีดกันไม่ให้ชาวนาจนเข้าร่วมกับพรรค และปรามไม่ให้พวกเขาตั้งสหกรณ์ชั้นสูงขึ้น⁴⁴ พวกเขาที่ถูกกีดกันออกไปส่วนใหญ่เป็นพวกที่แสดงความกระตือรือร้นและเป็นตัวตั้งตัวตี ในการรณรงค์จัดตั้งสหกรณ์มาตั้งแต่แรก เหตุผลข้อหนึ่งที่ยกมาเป็นข้ออ้างให้เลื่อนการยกระดับสหกรณ์ชั้นสูงออกไปก็คือ ความจำเป็นที่จะ

ต้องหลีกเลี่ยงการเป็นอริกับชาวนากลางที่รวย ซึ่งเป็นผู้จะเสียรายได้จากค่าเช่าที่ และเครื่องมือที่เอามาได้จากสหกรณ์ชั้นต่ำ (เมื่อโคที่รวยได้พื้นฐานมาจากการทำงานทั้งหมด แน่ชอนชาวนาจนจะเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์) ดังนั้นจึงไม่ควรจัดตั้งสหกรณ์ชั้นสูงจนกว่าจะสามารถเพิ่มผลผลิตได้มากพอที่จะทดแทนรายได้ของชาวนากลางส่วนที่ถูกลดลงไปเสียก่อน (แค่นี้จะทำให้ชาวนากลางเลิกเป็นฝ่ายตรงข้ามหรือไม่เป็นเรื่องของความเห็น) ทัศนคติกล่าวไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะเจ้าหน้าที่ระดับล่างเท่านั้น บุคคลระดับเลอควนยังได้กล่าวทำนองเดียวกันว่า “การเลื่อนระดับสหกรณ์จากชั้นต่ำไปสู่สูงจะทำอย่างไรบ้างเพื่อเอาใจชาวนาจนจำนวนหนึ่งซึ่งต้องการเพิ่มรายได้จากแรงงานของคนไม่ได้”⁴⁵

ทัศนคติ “ซ้าย” ก่อ ๆ โผล่ขึ้นมาอีกครั้ง สัญญาแรกแห่งการเปลี่ยนแปลงนโยบายปรากฏขึ้นในฤดูใบไม้ร่วงปี 1962 เมื่อเลขาธิการพรรคต้องออกมาชี้แจงว่า “เมื่อคณะกรรมการกลางพรรคพูดว่า กระบวนการไปสู่การเป็นสหกรณ์โดยทั่วไปสมบูรณ์แล้ว หมายความว่าความสมบูรณ์นั้นกำลังถึงกับลานเข้ามา แต่ยังไม่ได้นิสิ้นสุด”⁴⁶ และการประชุมคณะกรรมการกลางครั้งที่ 8 ในฤดูใบไม้ผลิปี 1963 ก็ได้มีมติให้ยกเลิกแผน 5 ปีฉบับเดิมเสีย แต่ยังไม่มีผลในทางปฏิบัติจนภายหลังการประชุมครั้งที่ 9 ในเดือนธันวาคมปี 1963 ซึ่งเป็นเวลาเดียวกันกับที่ “ทัศนคติขวา” ในระหว่าง 3 ปีก่อน ถูกประณาม⁴⁷

ถึงแม้จะได้มีการพิมพ์ผลการประชุมเดือนธันวาคมออกแจก และกองบรรณาธิการนิตานจะโต้เถียงว่า “ต้องคัดค้านลัทธิแก๊งซึ่งเป็นอันตรายสำคัญ”⁴⁸ แค่นี้ก็จะหมายถึงสถานการณ์

ภายในขบวนการคอมมิวนิสต์สากล และเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมากกว่า คำปราศรัยของเลอควนในเรื่องนี้ ได้รับการพิมพ์อย่างแพร่หลาย ในขณะที่ข้อสังเกตของทรงจินในเรื่องเดียวกันกลับไม่ได้รับการกล่าวถึงเลย จนหลายปีต่อมาเรื่องจึงได้รับการเผยแพร่ออกสู่สาธารณชน ซึ่งมีใจความควรแก่การศึกษาสั้น ๆ ดังนี้

เมื่อต้นปี 1963 คณะกรรมการกรมการเมืองของคณะกรรมการกลางได้ชี้จุดอ่อนข้อหนึ่งของเราก่อนการจัดการบริหารเศรษฐกิจ จึงต้องจัดให้มีการรณรงค์ใหญ่สองเรื่องด้วยกันคือ (1) รณรงค์ให้มีการปรับปรุงด้านการบริหารสหกรณ์และปรับปรุงเทคนิคทางการเกษตร (2) รณรงค์ให้มีการยกระดับความรับผิดชอบ และการจัดการทางเศรษฐกิจที่ดีกว่า ปรับปรุงทางด้านเทคนิคและการเงิน ขจัดการเสียเปล่าในระบบราชการ และการคอร์รัปชันทางการค้าและอุตสาหกรรม ด้วยการรณรงค์เรื่องปฏิวัติที่สำคัญเหล่านี้ เราจะเห็นได้ว่าแนวโน้มนำการพัฒนาตัวเองทางเหนือ แม้จะอ่อนแอ แต่ก็สามารถเจริญเติบโตได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหมู่ผู้ที่ยังคงทำงานในฐานะบั้งเจกชนและในตลาดเสรี.... ในแง่ของการสร้างและแปรประเทศให้เป็นสังคมนิยม การต่อสู้สองแนวทางในทางเหนือยังคงดำเนินต่อไป....

ในการประชุมคณะกรรมการกลางครั้งที่ 9 เดือนธันวาคม 1963 ได้มีการวิเคราะห์สถานการณ์โลก.... พรรคได้วิจารณ์ที่ชนะเชิงขวา

ทางเหนืออย่างรุนแรงที่ว่า การเปลี่ยนเศรษฐกิจของชาติให้เป็นสังคมนิยมทางเหนือของประเทศได้สิ้นสุดลงแล้ว จึงไม่ต้องมีการต่อสู้ทางชนชั้น ไม่มีการต่อสู้สองแนวทางระหว่างทุนนิยม และสังคมนิยม และที่ว่าสหกรณ์การเกษตรเกิดก่อนเวลาอันสมควร ที่ชนะดังกล่าวแทบจะไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการเปลี่ยนหัตถกรรมไปสู่การจัดการทางเศรษฐกิจ และการควบคุมตลาดเลย⁴⁹

๘.๒ สหกรณ์ขั้นสูงและการฟันตัวในปี 1963-1965

นโยบายใหม่ได้รับการปฏิบัติในทันที การเคลื่อนไหว เพื่อยกระดับสหกรณ์เป็นขั้นสูงเริ่มขึ้นก่อนที่จะมีการปรับปรุงการผลิตเสียอีก ที่จริงการรณรงค์เพื่อจัดตั้งสหกรณ์ขั้นสูง ในตัวของมันเอง จึงจะให้ผลผลิตเพิ่มขึ้นอยู่แล้ว การเปลี่ยนแปลงนโยบายนี้จึงเป็นแบบหน้ามือเป็นหลังมือ เท่ากับว่าทำให้รณรงค์จัดตั้งสหกรณ์ของปี 1958 ได้กลับคืนมาอีกครั้งหนึ่ง การหมุนกลับครั้งนี้บังเอิญไปตรงกับการณ์ขานมามีอิทธิพลอีกครั้งของทรงจิน⁵⁰ และการปฏิวัติความสัมพันธ์ทางการผลิตก็กลายมาเป็นเรื่องที่ต้องอภิปรายอีกครั้งหนึ่ง

การตัดสินใจอันเป็นทางออกทางการเมืองครั้งนี้ ติดตามมาด้วยมาตรการที่ปฏิบัติได้ซึ่งพรรคได้ยกเลิกไปเมื่อ 2-3 ปีก่อน แม้ว่าหนทางในการจัดสรรทุนมาลงสหกรณ์จะมีจำกัด แต่ก็มี การปลุกผู้ปฏิบัติงานและเจ้าหน้าที่ที่มีความชำนาญมาทำงาน และยังพยายามดึงความสนใจจากพรรค

ค้าย วิจารณ์ได้อธิบายถึงการ “รณรงค์อย่างกว้างขวาง” ของพรรคภายหลังปี 1963 ว่าได้มีการปรับปรุงการใช้แรงงานอย่างมีเหตุผลและใช้นโยบายควบคุมสหกรณ์อย่างเป็นทางการไทยและเป็นธรรม⁵¹

มีผู้ปฏิบัติงานที่พร้อมจะช่วยเหลืออยู่เป็นจำนวนมาก ดังที่ *ชอก ทาปวาร* สาราของพรรค ได้บันทึกเรื่องราวของจังหวัดหวัดหนึ่งในปี 1962 ซึ่งเป็นเวลาที่ค่อนข้างจะสันหวัดว่า “ผู้ปฏิบัติงานประมาณร้อยละ 65 ไปรวมอยู่ในงานบริหารและอาชีพที่ใช้ฝีมือ... (แต่ในเวลานั้น) การแบ่งสรรงานและผู้ปฏิบัติงานจากบนไปสู่ล่างยังไม่สุ่มำเป็นงานหลักคือการเพิ่มจำนวนผู้ปฏิบัติงาน เพื่อสร้างรากฐานทางการผลิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลิตทางการเกษตร”⁵²

ได้มีการรวบรวมสมาชิกใหม่ ขณะเดียวกันหน่วยพรรคที่เกือบจะหายไปหมดแล้วในชนบทก็ค่อยฟื้นตัวขึ้น วิธีการนั้นนอกจากประโยชน์ทางค่านอื่น ๆ แล้ว ยังจะช่วยระงับสิ่งที่ได้เกิดขึ้นที่หมู่บ้านนามฮอง คือ “ผู้ปฏิบัติงานและสมาชิกพรรคบางคนรวมทั้งครอบครัว พวกนี้และทั้งงานค้ำนการผลิตทางการเกษตรไปทำกิจกรรมค้ำนการค้า”⁵³

การให้ความสำคัญต่อชาวนาจน และเน้นลักษณะประชาธิปไตยในการจัดการสหกรณ์ ทำให้จำนวนและอิทธิพลของชาวนากลางตลอด สหกรณ์ชั้นสูงก็ขยายตัวอย่างรวดเร็ว ครอบครัวชาวนาร้อยละ 72 เข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ในปี 1965 และร้อยละ 85 ในปี 1966 ครอบครัวที่ไม่เคยเข้าเป็นสมาชิกก็เข้าเป็นในปี 1966 นี้ ในปีที่นั้นครอบครัว

ชาวนาร้อยละ 95 เป็นสมาชิกสหกรณ์ ไม่ขึ้นค่ากักชั้นสูง

การปฏิรูปการจัดการ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ระดับพื้นล่างในเวลาเดียวกัน ลักษณะสำคัญทางการเกษตรภาคเหนือที่เกิดขึ้นในช่วงนี้คือการรวมที่นาผืนเล็กผืนน้อยเข้าเป็นนารวมขนาดใหญ่ พร้อม ๆ กับการเพิ่มปริมาณการใช้ปุ๋ยเขียว ทำให้มีการใช้เชื้อน ที่ดิน และแรงงานอย่างสมเหตุผลผล (ดูตารางที่ 6) แนวโน้มการผลิตอาหารที่เคยลดลงกลับเพิ่มขึ้น ผลผลิตต่อหัวต่อเฮกตาร์ก็ขึ้น จำนวนวันการลงแรงงานก็เพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด คือจากเฉลี่ย 130 วันในปี 1962 เป็น 150 วันในปี 1964⁵⁴ การรวมสหกรณ์เป็นหน่วยใหญ่ได้เริ่มวางรากฐานให้กับระบบการแบ่งงานที่ขยายตัวและเป็นประโยชน์มากขึ้นนับแต่นั้นมา

ตัวเลขผลผลิตทางการเกษตรต่อหัว ที่เพิ่มขึ้นดูไม่น่าตื่นเต้นเท่าที่ควร (อัตราการเจริญเติบโตของประชากรที่ยังไม่ได้สำรวจประมาณร้อยละ 2.9 ต่อปี) แต่จะดูดีขึ้นถ้ารวมพืชอาหารอื่น ๆ เช่นผัก ซึ่งกำลังขยายตัวอย่างรวดเร็วในเวลานั้นเข้าด้วย ขณะเดียวกันต้องคำนึงถึงผลจากการที่ภาคเหนือถูกสหรัฐทิ้งระเบิดทางอากาศตั้งแต่ปี 1964 และทวีความรุนแรงขึ้นในปี 1965 (การทิ้งระเบิดค้ำเนินต่อไปจนกระทั่งหลังการบุกในวันตรุษญวนทางใต้เมื่อ 1968) ซึ่งมีผลทำลายชีวิตและทรัพย์สินในชนบทและเมืองจำนวนมากโดยตรง นอกจากนั้นก่อนที่แผน 5 ปีจะสิ้นสุดลง ผู้ปฏิบัติงานบางคนซึ่งได้รับมอบหมายงานทางการเกษตร เริ่มเปลี่ยนไปอยู่ในงานบ้องกันและขนส่ง และยังมีภารกิจเปลี่ยนชนิดของพืชที่ปลูกไปเป็นประเภทใช้น้ำน้อย แต่มี

ความทนทานต่อผลกระทบซึ่งอาจเกิดขึ้นได้จากการที่ระบบชลประทานถูกทำลายอันเป็นผลมาจากการทิ้งระเบิด หรือเป็นการใช้นโยบาย “เตรียมรับสิ่งที่เลวร้ายที่สุด”⁵⁵ เหตุการณ์เหล่านี้มีผลกระทบต่อ การพยายามยกระดับผลิตผลในปี 1964 และ 1965

ในสภาพดังกล่าว การที่ผลิตผลเพิ่มขึ้นได้ จึงถือเป็นความสำเร็จในระดับหนึ่ง ผลทางเกษตร เกษตรกรรมของเวียดนาม ทลศระยะเวลาที่ถูก อเมริกาทิ้งระเบิด ย่อมสะท้อนความสำเร็จในการ บริหารสหกรณ์ นักเศรษฐศาสตร์ชาวเวียดนาม เหยียนชวนโลกกล่าวไว้ในระหว่างการถูกทิ้งระเบิด ว่า

สาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามเข้าสู่สงคราม มิใช่อย่างประเทศด้อยพัฒนาทั่วไปที่มีความอ่อนแอทางเศรษฐกิจและสังคม แต่อย่างประเทศที่ ได้สถาปนาโครงสร้างสังคมนิยมขึ้นแล้ว และจะ ได้พิสูจน์ความเหนือกว่า โดยมีสงครามเป็น เครื่องทดสอบที่แท้จริง⁵⁶

ถึงแม้สหกรณ์ในเวียดนามเหนือจะขึ้น ๆ ลง ๆ แต่มันก็ได้รับการสถาปนาขึ้นอย่างมั่นคงแล้ว มิใช่ ค้วยผลจากการยัคิดกับหลักเกณฑ์ โดยไม่มีเหตุผล หากแต่เป็นผลของความพยายามในการยกระดับการ ผลิตผลและในการปกป้องชาวนาจน

ปัญหา “ชาวนากลาง”

ปัญหาในที่นี้เป็นปัญหาทางการเมือง ผู้เขียน ประสมปัญหากับการศึกษาสถิติของการจัดประเภท กลุ่ม “ชาวนากลาง” ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มย่อยซึ่ง มีสถานแตกต่างกันออกไปอีก แต่ทั้งนี้เป็นเพราะ นี้เป็นรูปแบบข้อมูลและตัวเลขที่มีอยู่ ในการ

วิเคราะห์ชนชั้นต่าง ๆ ทางสังคมในชนบท คำว่า “ชนชั้นระหว่างกลาง” อาจใช้เป็นเครื่องมือที่ สำคัญได้ และถ้ากลุ่มบุคคลประเภทนี้มีจำนวน และความสำคัญมากพอ ยุทธวิธีสามัคคีแนวร่วม กับกลุ่มอาจกลายเป็นความจำเป็น คำว่า “ชาว นากลาง” จึงอาจใช้ได้ในกรณีนี้ เพื่อความกระ จ้างชัดในการใช้คำว่า “ชาวนากลาง” ของผู้เขียน จึงอยากเสนอให้

1. พยายามหาจำนวนคนกลุ่มน้อย ภายใน กลุ่มชาวนากลางทั้งหมด เพื่อคว่าจะมีความจำเป็น มากน้อยเพียงใดในการเป็นแนวร่วม กับชาวนา กลุ่มนี้

2. คุกความเป็นไปได้ที่ชาวนารวยสามารถ แฝงตัวอยู่กับชาวนากลางในทางสถิติ

3. รัฐบาลหลักฐานสนับสนุนความเชื่อที่ว่า ชาวนารวยยังคงดำรงอยู่ และเกิดใหม่อยู่เรื่อย ๆ ในระหว่างทศวรรษที่ 1960

องค์ประกอบและขนาดของสหกรณ์ ในปี 1960-1970

ผู้นำพวก ไม่ได้แบ่งกลุ่มชาวนากลางบน พื้นฐานความสัมพันธ์ทางการ ผลิตตามที่กล่าวอ้าง ชาวนากลางของพรรคคือผู้ที่ลงแรงและ “โดย เฉลี่ย” มีที่ดินพอที่จะดำรงชีพอยู่ได้ และ “โดย เฉลี่ย” ไม่ได้เป็นนายจ้างแรงงาน นอกจากจะไม่ ยอมรับรู้ว่าได้มีการรับสมัครเข้ามาในครอบครัว เพื่อใช้แรงงานแล้ว พรรคยังใช้คำนี้อย่างสับสน เวลาจัดการกับกลุ่มที่อยู่เหนือและใต้เส้นส่วนเฉลี่ย นั้น ที่จริงแล้วพรรคละทิ้งแนวความคิดเรื่องชาว นากลาง กับการสร้างแนวร่วมทางชนชั้นในกระ

บวนการกรรมสิทธิ์รวมหมู่ นั่นคือ “อาศัยชาวนาจนและชาวนากลางชั้นล่าง และสามัคคีอย่างแนบแน่นกับชาวนากลาง” โดยสิ้นเชิง ชาวนากลางบางคนเป็นชาวนากลางน้อยกว่าคนอื่นอย่างเห็นได้ชัด

นอกจากจะไม่เคยมีการพิมพ์สถิติที่จำแนกแยกแยะกลุ่มต่าง ๆ ภายในชนชั้นชาวนากลางแล้ว ตัวเลขที่บอกอัตราส่วนร้อยละของชาวนาจน และชาวนากลางยังแตกต่างกันเล็กน้อย ตัวเลขที่หายไปสะท้อนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่กำลังเกิดขึ้นในเวลานั้น กล่าวคือภายหลังการปฏิรูปที่ดิน อาจกล่าวได้ว่า ไม่มีชาวนาจนหลงเหลืออยู่อีก จะมีก็แค่อดีตชาวนาจนและอดีตชาวนากลาง ทั้งนี้เพราะชาวนาจนหลังการปฏิรูปที่ดินมีที่ดินค่อหัว ขนาดเท่า ๆ กับที่ดินของชาวนากลางสมัยก่อน ฉะนั้น

ที่โฆษกพคว. พูกว่าทุกคนกลายเป็นชาวนากลาง จึงไม่ผิดนัก อย่างไรก็ตามเมื่อการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้อง พคว. จะแยกชาวนาออกเป็นสองกลุ่มทันที (ที่สำคัญก็คือ แม้ว่าจะได้ตกลงกันในที่ประชุมสมัชชาครั้งที่ 4 ในปี 1946 แล้วว่า ชาวนาในภาคเหนือประกอบกันเป็นชนชั้นเดียว แต่ในบัตรประจำตัวยังระบุกำเนิดทางสังคมของผู้ถือครองที่ดินโดยแบ่งเป็นชาวนาจนและชาวนากลาง เป็นกัน)

ตารางข้างล่างแสดงให้เห็นการเปรียบเทียบชนาชนชั้นต่าง ๆ ในชนบท จากแหล่งข้อมูลหลักสองแหล่ง ซึ่งถึงแม้ตัวเลขจะแตกต่างกันไม่มาก แต่การตีความเป็นสิ่งสำคัญและสร้างความไขว้เขวได้

ตารางที่ 7

โครงสร้างทางชนชั้นของครอบครัวในปี 1953 และ 1957

	1953 (ก)	1957 (ข)	1957 (ก)
	ร้อยละของครอบครัวชาวนา		ร้อยละของที่ดิน
เจ้าที่ดิน	1.8	ไม่มีตัวเลข	1.1
ชาวนารวย	1.2	1.2	1.3
ชาวนากลาง	33.6	34.0	41.7
ชาวนาจน	57.9	62.6	52.0
ผู้ใช้แรงงานอื่น ๆ	5.5	ไม่มีตัวเลข	ไม่มีตัวเลข

ที่มา: ก) *Vietnamese Studies* 44. หน้า 69, 96

ข) *Vo Nhan Tri* (1969) หน้า 208 .

เลทน์ช็อย นักประวัติศาสตร์ที่มีชื่อในปารีส อ้างว่า ชาวนาจนมีอยู่ร้อยละ 60 ของครอบครัว ชาวนาจนทั้งหมด ชาวนาจกลางเป็นร้อยละ 40⁵⁷ ถ้าเป็นคั้งนี้เท่ากับว่า จำเป็นต้องสร้างแนวร่วมอย่างเป็นทางการขึ้นกับชาวนาจกลาง เลทน์ช็อยจะคาดคะเนจำนวนร้อยละของชาวนาจกลางสูงไป และของชาวนาจต่ำไป ส่วนตัวเลขที่เลขาธิการพรรคกำหนดลงอย่างคร่าว ๆ⁵⁸ คือสัดส่วน 60 ต่อ 40 แต่ก็อีกนั่นแหละ แม้แต่ตัวเลขที่พรรคพิมพ์ออกเป็นการอภัยนับชาวนาจกลางได้ไม่ถึงร้อยละ 40 ถ้าชาวนาจรายและเจ้าที่ดินไม่ได้ถูกนับรวมเข้าไปด้วย ตัวเลขที่น่าจะใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากกว่าคือ สัดส่วน 62 ต่อ 34 ซึ่งจะให้ผลทางการเมืองที่แตกต่างไปจากตัวเลขที่เลทน์ช็อยให้ได้

เมื่อโคกที่พรรคอนุญาตให้มีการแบ่งกลุ่มชาวนาจน จำนวนคนในชนชั้นที่จันกว่านั้นจะมีมากมาย เนื่องจากไม่มีตัวเลขที่พิมพ์ออกเป็นการ เราอาจลองประเมินดูได้ว่า สมมติว่าชาวนาจกลางชั้นล่างเป็นครึ่งหนึ่งของชาวนาจกลางทั้งหมด ก็จะได้เป็นร้อยละ 17 ของชาวนาจทั้งหมด ถ้านำไปรวมกับชาวนาจนจะเป็นร้อยละ 79 และชาวนาจกลางส่วนที่เหลือเป็นร้อยละ 17 สมมติว่าชาวนาจกลางชั้นบนเป็นร้อยละ 5 จะสามารถแยกตัวเลขตามกลุ่มได้คั้งนี้

	ร้อยละ
ชาวนาจน	62
ชาวนาจกลางชั้นล่าง	17
ชาวนาจกลาง	12
ชาวนาจกลางชั้นบน	5
ชาวนาจรายและเจ้าที่ดินเก่า	4

ถ้ารวมกลุ่มทางการเมืองทั้งหมดเข้าด้วยกัน จะได้ชนชั้นต่าง ๆ ในเวียดนามเหนือในระยะเริ่มแรกคั้งนี้

	ร้อยละ
คนจนในชนบท	79
ชนชั้นกลาง	12
คนรวยในชนบท	9

เมื่อเปรียบเทียบกับตัวเลขของ พคว. แสดงว่า “คนจน” มีมากกว่า “ชนชั้นต่าง ๆ ตรงกลาง” มาก ส่วนกลุ่ม “คนรวย” มีมากอย่างน่าสังเกต เมื่อเป็นเช่นนั้นนโยบายทาง “ฝ่ายซ้าย” ในการลดความสำคัญเรื่องการสร้างแนวร่วมกับ “ชาวนาจกลาง” และความปรารถนาของกลุ่มที่จันกว่าที่ ต้องการให้ตัดเรื่องนี้ออกเสีย ก็จะเกิดผลเหมือนกัน แต่เพื่อเป้าหมายที่ต่างไปจากที่ได้อ้างไว้

ชาวนาจรายแย่งร้าง

ถ้าสมมติว่าผู้นำพรรครู้ถึงสภาวะของกลุ่มชาวนาจนในชนชั้นต่าง ๆ ก็ ทำไม (หรืออย่างน้อยบางคน) จึงไม่ยอมพิมพ์ตัวเลขออกมา แต่กลับปล่อยให้ประเด็นนี้มีคมอยู่ ซึ่งมีผลประการหนึ่งคือ การปกปิดชาวนาจรายโดยการเอาเขาไปรวมไว้กับชาวนาจกลาง เรื่องนี้ไม่น่าจะเป็นอุบัติเหตุ แต่เหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น ผู้เขียนเชื่อว่าสามารถใช้คำอธิบายทำนองเดียวกันกับเซอร์แมนวิเคราะห์เกี่ยวกับนโยบายของพรรคคอมมิวนิสต์จีนเรื่องแนวร่วมในช่วงปฏิรูปที่ดินและขบวนการสหกรณ์ได้ “พรรคคอมมิวนิสต์จีนมีวิธีการหลากหลายในการปกปิดการสนับสนุนที่ให้กับชาวนาจราย เช่นพูดถึงพวกเขา

ในฐานะชวานากลางผู้มั่งคั่ง⁵⁹ เพราะจะเป็นความอับอายทางการเมืองถ้าไม่ดึงกับเป็นอันตราย หากไปสนับสนุนหรือเป็นแนวร่วมกับชนชั้นที่ไม่ได้เป็น “แนวร่วม” อย่างเป็นทางการ ชวานา รวยทั้งหมด หรือบางส่วนจึงถูกรวมไว้ในกลุ่มชวานากลาง และได้รับการต้อนรับในฐานะแนวร่วมอย่างเปิดเผยเมื่อจำเป็น คำอธิบายในลักษณะนี้ใช้กับเวียคนามเหนือได้เช่นเดียวกัน

บางคนอาจคัดค้านว่า คำอธิบายของเซอร์แมนใช้กับเวียคนามไม่ได้ เพราะเวียคนามไม่เหมือนกับจีนตรงที่ว่าเวียคนามมีนโยบายเป็นแนวร่วมกับชวานารวยอย่างเป็นทางการ จึงไม่จำเป็นที่จะต้องอำพรางตัว ซึ่งก็เป็นจริงตามนั้น เพราะแม้โฮจิมินห์เองยังได้พูดในที่ประชุมสมัชชาพรรคในปี 1951 ว่า “ต้องสร้างแนวร่วมกับชวานารวย”⁶⁰ อย่างไรก็ตามนั้นเป็นเวลาระหว่างสงคราม ซึ่งการสร้างแนวร่วมอย่างกว้างขวางเป็นสิ่งสำคัญ และเมื่อพูดถึงชวานารวย หมายรวมถึงชวานาทั่วประเทศ รวมทั้งทางใต้ซึ่งเจ้าหน้าที่ยังครอบงำอยู่ ชวานารวยจึงอาจเป็นแนวร่วมต่อกันเจ้าที่ดินได้ แต่คำขวัญนี้ใช้เฉพาะในระหว่างการปฏิรูปที่ดินเท่านั้น ไม่ได้ใช้ในระหว่างขบวนการสร้างสหกรณ์ด้วย นอกจากนี้การสร้างแนวร่วมในปี 1951 ใช่ว่าจะเป็นเรื่องเห็นใจเสียทั้งหมด ไม่มีชวานารวยคนใดฟังรายงานต่อสมัชชาพรรคของกรุงจีน ซึ่งแสดงในปี 1964 จะรู้สึกถึงคุณค่าของแนวร่วมนี้

คือชวานารวยซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของชวานา และเป็น “กลุ่มที่ในชนบท” เรามองเห็นการเป็นแนวร่วมกับเขาเพื่อช่วยต่อต้าน (ฝรั่งเศส) และ

ช่วยเป็นกำลังการผลิตทางการเกษตรในการสร้างประเทศ⁶¹

นี่เป็นพันธมิตร์ชั้นดีที่ค่อนข้างเย็นชาและไม่เป็นที่ยอมรับ โงงานศรีษะคามมคิณะกรรมการพรรคเมื่อตอนต้นปี 1953 ว่า คำขวัญของพรรคเกี่ยวกับชวานารวยคือ “ทำให้ชวานารวยเป็นกลาง” เสียจนกระทั่งในเดือนสิงหาคม 1953 คณะกรรมการกรมการเมืองจึงมีมติเกี่ยวกับชวานารวยออกมาใหม่ว่าชวานารวยเป็น “พันธมิตร”⁶²

ทวทชวานา “ใหญ่” นี้นักน้อย แกล่ไหน

เราจะชี้ให้เห็นต่อไปว่า ความแตกต่างระหว่างชวานากลางที่จีนและที่รวยมีมากพอที่ทำให้ทั้งคู่เป็นปฏิปักษ์ต่อกันได้ แต่เหวียนคักเวียน โฆษกคนสำคัญของ พทว. ว่ายังไม่ถึงกับเป็นปฏิปักษ์

ชวานากลางในเวียคนามเหนือ ไม่เหมือนกับชวานากลุ่มเดียวกันในประเทศอื่นที่ว่า พวกเขามีฐานะใกล้เคียงกับชวานาจนมาก เนื่องจากถือครองมีขนาดเล็ก... ความสัมพันธ์ระหว่างชวานากลางจึงไม่ใช่ระหว่างผู้กดขี่และผู้ถูกกดขี่ จะมีแต่ความแตกต่างในระดับความถนัดทางการเมืองเท่านั้น⁶³

หรือที่เลือกพูดกล่าวไว้ในปี 1958 ว่า สหายบางคนอธิบายเสียยักยัดถึงเรื่องความขัดแย้งระหว่างชวานาจนและชวานากลาง ซึ่งแท้จริงถ้ามักน้อยมาก เพราะทั้งคู่เป็นคู้ทำงานหนัก ต่างก็อาบเหงื่อต่างน้ำ ความเป็นปฏิปักษ์กันอย่างชัดเจน มีอยู่เฉพาะระหว่างชวานาจนและชวานากลางด้านหนึ่ง กับชวานารวยในอีกด้าน

หนึ่งเท่านั้น ส่วนความขัดแย้งระหว่างชาวนาจนและชาวนากลางอยู่ที่ว่า กลุ่มหนึ่งก้าวหน้าและมีความสำคัญทางชนชั้นสูงกว่าอีกกลุ่มหนึ่งเท่านั้น⁶⁴

ในบทความเรื่องเดียวกันที่นักเขียนทั้งสองเขียนมีข้อความซึ่งจะขัดแย้งกับข้อความข้างบนนี้ เช่น เมื่อเขียนถึงข้อสังเกตว่า “ชาวนากลางชั้นบนจะได้รับประโยชน์จากรัฐโดยไม่ต้องทำหน้าที่ที่กำหนดให้เป็นเครื่องตอบแทน” หรือเมื่อแสดงความเห็นว่า “ชาวนากลางชั้นบนเป็นตัวแทนแนวโน้มนำที่พัฒนาไปสู่ทุนนิยม” แต่เราจะไม่พิสูจน์ประเด็นของเราด้วยคำกล่าวเหล่านี้ เพราะในที่สุดแล้ว ความแตกต่างในที่ดินถือครองของคนสองกลุ่มนี้น้อยมาก เพียง 10-20 ตารางเมตรเท่านั้น ถ้ายึดถือเรื่องนี้เป็นหลัก ก็คงจะถกเถียงกันไม่มีที่สิ้นสุด ผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับเราอาจจะตั้งคำถามว่า ความแตกต่างดังกล่าวจะนำไปสู่ความขัดแย้งหลักทางชนชั้นมากกว่าความขัดแย้งรองเขียวหรือ

เราสามารถยืนยันได้ว่า “ใช่” จากหลักฐานทางสถิติในระหว่างที่มีการรณรงค์เรื่องสหกรณ์เกี่ยวกับการถือครองที่ดินของชาวนารวยกับชาวนากลางชั้นบนและชาวนาจน 2 ประการคือ

ประการแรกในกรณีในการเปรียบเทียบขนาดที่ดินโดยเฉลี่ยที่ถือครอง ไม่มีความหมายแต่อย่างใด เพราะเมื่อจำแนกชาวนากลางชั้นบนและชั้นล่างออกจากกันแล้ว ที่ถือครองเฉลี่ยของชาวนากลางก็ให้อธิบายอะไรไม่ได้ และความแตกต่างระหว่างชาวนาสองกลุ่มนี้มีมากกว่าที่ตัวเลขบอกไว้

มากมาย ประการที่สอง กังที่ได้อธิบายมาแล้วเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นภายหลังการปฏิรูปที่ดินที่ว่า ชาวนาจนจำนวนไม่น้อยที่เคียวต้องขายที่ดินทั้งหมดหรือบางส่วนที่มีไป หรือไม่มีที่ดินมาก บางก็กลายเป็นชาวนารับจ้าง นี่เท่ากับว่า ต้องมีกลุ่มผู้มั่งคั่งหรืออิทธิพลที่จะให้ยืมเงินหรือจ้างค่าแรงผู้อื่นได้ กังนั้นถึงแม้จะมีการปฏิรูปที่ดิน ความแตกต่างในการถือครองยังคงดำรงอยู่และกำลังเติบโต

ในสถิติที่พิมพ์ออกสู่สาธารณะ แม้จะปรากฏตัวเลขที่ดินของชาวนากลางชั้นบน แต่ “การหายตัว” ของที่ดินของชาวนารวยในระหว่างปี 1953 และ 1957 ก็เป็นที่น่าสงสัย คือ (ก) เมื่อจำนวนครอบครัวชาวนารวยยังคงเดิม ก็ร้อยละ 1.2 และพื้นที่โดยเฉลี่ยต่อหัวเพิ่มขึ้นเล็กน้อย แต่พื้นที่ถือครองของชาวนารวยโดยส่วนรวมทั้งหมดกลับลดลงจากร้อยละ 4.3 เหลือเพียงร้อยละ 1.8 การที่ที่ถือครองโดยส่วนรวมทั้งลดลงอย่างอธิบายไม่ได้นี้ย่อมเป็นเครื่องชี้ได้ว่า มีการอำพรางที่ดินของชาวนารวยในทางสถิติ⁶⁵

ตัวเลขที่ถูกกลืนเกลี้ยกล่อมความจริงมากกว่าสามารถหาได้จากที่อื่น จำนวนชาวนาและที่ดินภายในสหกรณ์⁶⁶ สามารถนำมาใช้หาสัดส่วนของชาวนาและจำนวนที่ดินที่ถือครองนอกสหกรณ์ได้ ชาวนาที่ยังไม่ได้เข้าสหกรณ์ในปี 1960 คงจะเป็นชาวนารวยและชาวนากลางชั้นบน ที่ยังอยากเข้าร่วม ยังไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าร่วมกับสหกรณ์ ในเวลานั้นเสียเป็นส่วนใหญ่

ตารางที่ 8

กรรมสิทธิ์ในนารวมปี 1960-1965

	1960	1965	1968
ร้อยละของครอบครัวชาวนานอกสหกรณ์	14.4	9.9	5.2
ร้อยละของที่ดินที่ครอบครัวชาวนาเหล่านี้เป็นเจ้าของ	26.8	19.7	7.8

จากตัวเลขข้างบนจะเห็นได้ทันทีว่า สัก ส่วนของที่ดินนอกสหกรณ์สูงกว่าสักส่วนจำนวน ครอบครัว เท่ากับว่าครอบครัวชาวนานอกสหกรณ์มีที่ดินอยู่ในความถือครองมากกว่าครอบครัวที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ และในปี 1960 พวกที่ "อยู่นอกสหกรณ์" ยังได้ครอบครองที่ดินเป็นสัดส่วนที่มากกว่าสักส่วนจำนวนครอบครัวของพวกเขาเกือบสองเท่า และก็คงจะมีที่ดินถือครองมากกว่าสมาชิกสหกรณ์เป็นสองเท่าด้วย ยิ่งกว่านั้นครอบครัวชาวนากลุ่มนี้ร้อยละ 4.7 ที่เข้าเป็นสมาชิกในระหว่างปี 1965-1968 ได้นำที่ดินถึงร้อยละ 11.9 มาขึ้นกับสหกรณ์ด้วย ซึ่งที่ดินจำนวนน้อยนี้จะต้องทำให้พวกเขาที่มีถือครองเป็นสามเท่าของครอบครัวที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ระดับปานกลาง ซึ่งในปี 1960 ผู้ที่เข้าร่วมกับสหกรณ์โอนที่ดินมาเข้าสหกรณ์โดยเฉลี่ยเพียง 0.5 เฮกตาร์เท่านั้น ขณะที่ผู้ที่เข้ามาที่หลังในระหว่างปี 1965-1968 คงจะต้องมีกันคนละ 1.5 เฮกตาร์ (ซึ่งสามารถจัดอยู่ในกลุ่มชาวนารวยได้ทีเดียว - ชาวนารวยคือผู้ที่มี 1 เฮกตาร์) ยิ่งถ้าพิจารณาตามความเป็นจริงว่าผู้ที่เข้าสหกรณ์กลุ่มหลังนี้ คงจะไม่ได้มีที่ดินขนาดเท่ากันแล้ว ขนาดที่ดินของครอบครัวที่มั่งคั่งคงจะต้องใหญ่กว่า

นั้นมากทีเดียว

นี่แสดงว่ามีความแตกต่างกันค่อนข้างมากระหว่างชาวนารวยที่อำพรางอยู่ในหมู่ชาวนากลางชั้นบนกับชาวนากลุ่มอื่น ๆ (ซึ่งตรงข้ามกับทัศนคติของบางคนในพวก.) และชาวนากลางชั้นบน (ปลอม ๆ เหล่านี้ ซึ่งแท้ที่จริงแล้วคือชาวนารวย) เป็นเจ้าของที่ดินขนาดใหญ่ทีเดียว (แต่คามสถิติที่พิมพ์ออกมา ไม่ปรากฏว่ามีกลุ่มชาวนาและขนาดที่ดินดังกล่าว)

จึงน่าจะมีเหตุผลพอที่จะคาดคะเนว่า จะต้องมีการต่อสู้ทางชนชั้นระหว่างชาวนารวยกลุ่มนี้(รวมทั้งญาติและผู้อยู่ในความอุปถัมภ์ ทั้งในและนอกสหกรณ์) กับชาวนาจน "ปัญหาชาวนากลาง" ในการศึกษาเรื่องการรณรงค์เพื่อแปรเป็นระบบกรรมสิทธิ์รวมหมู่ในเวียคนามเหนือ ก็มารวมอยู่ในคำขวัญของพรรคที่ประกาศให้ "สามัคคีแนบแน่นกับชาวนากลาง" ไม่ว่าจะหมายความว่าให้ชาวนาจนและชาวนากลางชั้นล่างควร สามัคคีกับชาวนากลางอื่น ๆ เพื่อต่อต้านชาวนากลางชั้นบน หรือจะหมายความว่าให้สนับสนุนชาวนารวยและชาวนากลางชั้นบนก็ตาม ต่างก็เป็นเครื่องอำพรางที่เหมาะสมทั้งสิ้น ●

เชิงอรรถ

1. D. Elliot, *Revolutionary Reintegration*, Ph.D. Thesis, Ann Arbor, 1974, p. 445.
2. ในเดือนกันยายน 1980, 31% ของครอบครัวชาวนาในดินดอนสามเหลี่ยมแม่น้ำโขงได้เข้าร่วมสหกรณ์
3. ระบบกรรมสิทธิ์ไม่ได้มีประสิทธิภาพในการควบคุมหรือปฏิบัติ การจำแนกเริ่มมีความสำคัญก็เพียงภายหลังจากสหกรณ์ได้จัดตั้งขึ้นอย่างสมบูรณ์แล้ว. ดูเชิงอรรถที่ 50 ประกอบ
4. Peter Nolan, "Collectivization in China : Comparisons with the USSR", *Journal of Peasant Studies*, Vol.3, No. 2, 1976.
5. พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม เพิ่งจะเริ่มใช้รื้อในปี 1976 หลังจากมีข้อต่าง ๆ หลายข้อในประวัติศาสตร์ :
 1930-1945 ใช้ชื่อ พรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีน ;
 1945-1951 พรรคเป็นทางการ "ขกเล็ก" แต่ในทางความเป็นจริงก็ยังคงอยู่ต่อไป ;
 1957-1976 พรรคคนงานเวียดนาม
 1976- พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม
 ในทันทีเขียนจะอ้างถึงพรรคภายใต้ชื่อล่าสุดนี้โดยตลอด
6. ดู C. White, "Peasants and the Party in the Vietnam Revolution" in D.B. Millar (ed.), *Peasants and Politics*, London, 1979; Alec Gordon, "The role of class struggle in North Vietnam", *Monthly Review*, New York, Jan. 1978; Alec Gordon, "Mistakes Deviations or Just Class struggle? North Vietnam's Land Reform Problems", in a forthcoming issue *Journal of Peasant Studies*.
7. ดู Le Duan, *The Vietnamese Revolution*, New York, 1971, pp. 61-66; Truong Chinh, *The Path Chartered by Karl Marx*, Hanoi, 1968; Gordon, 1978, pp. 23-24; R. Rossanda, "Mao's Marxism", *Socialist Register*, London, 1971, pp. 60-62.
8. คำแปลของคำปราศรัยและคำรายงานโดยส่วนใหญ่ปรากฏทั่วไปใน BBC's coverage of Hanoi Radio ใน *Summary of World Broadcasts The Far East*.
9. *Building an Independent National Economy in Vietnam*, Hanoi, 1964 p. 53.
10. Le Duan, *The Vietnamese Revolution*, New York, 1971, pp. 74-75.
11. Nguyen Duy Trinh, "Speech to the 4th VNCP Congress." 1976.
12. Nguyen Khac Vien, "The Agricultural Co-operation Policy", *Vietnamese Studies*, Hanoi, No. 13, 1967, pp. 78-79.
13. Nguyen Khac Vien, 1971, p. 79.
14. Truong Chinh, *Resolutely taking the North Vietnam Countryside to Socialism through Agricultural Co-operation*, Hanoi, 1959, pp. 9-10.
15. Truong Chinh, 1959, pp. 8-10 V.S. Rastorguev, *Finance and Credit in the Democratic Republic of Vietnam*, Moscow-JPRS Washington, 1965, pp. 79-80.

16. Nguyen Khac Vien, 1967, p. 88.
17. Truong Chinh, 1959, p. 30.
18. Truong Chinh, 1959, p. 32
19. Truong Chinh, 1959, p. 32.
20. Truong Chinh, 1959, pp. 21, 22.
21. *An Outline History of the Vietnam Workers Party*, Hanoi, 1970. p. 87.
22. Elliot, 1974, p. 478.
23. Nguyen Khac Vien, 1967, p. 78.
24. Elliot, 1974, p. 479.
25. Le Chau, *Le Vietnam Socialiste*, Paris, 1966, p. 281.
26. *Vietnamese Studies*, No. 2, 1964, pp. 165-177.
27. Vo Nhan Tri, *Croissance Economique de la Republique Democratique du Vietnam*, Hanoi, 1969, pp. 285, 418, 423.
28. Le Duan, *On the Socialist Revolution in Vietnam*, Vol.II, Hanoi, 1965, p. 70.
29. *Outline History*, 1970, p. 100.
30. *Vietnamese Studies*, p. 132. *Vietnam News Agency* "Tien Hai District", 15/6/1980.
31. Third National Congress of the Vietnam Workers' Party, Vol.III, 1960, p. 128.
32. Le Chau, 1966, pp. 312, 328, 338.
33. Vo Nhan Tri, 1969, pp. 540, 542. *1963 Statistics*, Hanoi-Washington, JPRS, 1965, p. 63.
34. Vo Nhan Tri, 1969, p. 540. Le Chau, 1966, p. 188.
35. Vo Nhan Tri, 1969, p. 424.
36. Elliot, 1974, p. 482.
37. "Resolution of 5th Plenum of the Party Central Committee", July 1961. *Vietnamese Studies*, No. 2, 1964, p. 159.
38. Elliot, p. 486.
39. Le Duan, 1965, p. 91.
40. "Resolution", *Vietnamese Studies*, No. 2, pp. 154-155.
41. Le Duan, 1965, Vol.II, p. 45.
42. *Outline History*, 1970, p. 101.
43. Le Duan, 1965, Vol.II, p. 151.
44. Elliot, 1974, p. 27.
45. Le Duan, 1965, p. 54.

46. Le Duan, 1965, Vol.II, p. 138.
47. *Outline History*, 1970, pp. 100-102.
48. *Communique of Central Committee's 9th session*, Hanoi, 1964.
49. *Outline History*, pp. 98-101.
50. สำหรับการพัฒนาคือมาของทัศนะเหล่านี้ของตรงจีน, ความถูกต้องของเขา *Follow the Path Char-
tered by Karl Marx*, ฮานอย, 1968, หรือของกรรุดอน, "The Debate on Agriculture
in North Vietnam", *New Left Review*, No. 68, 1971.
51. Vo Nhan Tri, 1969, pp. 416, 417.
52. Elliot, 1974, p. 27.
53. *Revolution in Nam Hong Village, 1945-1975*, Hanoi, 1976, p. 59
54. Le Duan, 1965, p. 197; J. Charriere, "Socialism in North Vietnam", *Monthly
Review*, Feb. 1966. p. 41.
55. W. Burchett, *Vietnam North*, London, 1966, pp. 7, 54.
56. Nguyen Xuan Lai, "The Economy of North Vietnam facing the Trial of War",
Vietnamese Studies, No. 17, 1968.
57. Le Thanh Khoi, *Socialisme et Developpement au Vietnam*, Paris, 1978, p. 57.
58. Le Duan, 1965, p. 62.
59. F. Schurmann, *Ideology, and Organization in Communist China*, Berkeley,
1968, p. 430.
60. Ho Chi Minh, *Selected Writings*, Hanoi, 1973, p. 165.
61. Truong Chinh, *Ecrits*, Hanoi, 1977, p. 416.
62. Vo Nhan Tri, 1969, p. 186.
63. Vo Nhan Tri, 1969, p. 277.
64. Nguyen Khac Vien, 1967, p. 81.
65. Le Duan, 1965, p. 61.
66. *Vietnamese Studies*, No. 44, pp. 69, 95, 96.
67. *Vietnamese Studies*, No. 44, pp. 176, 177.